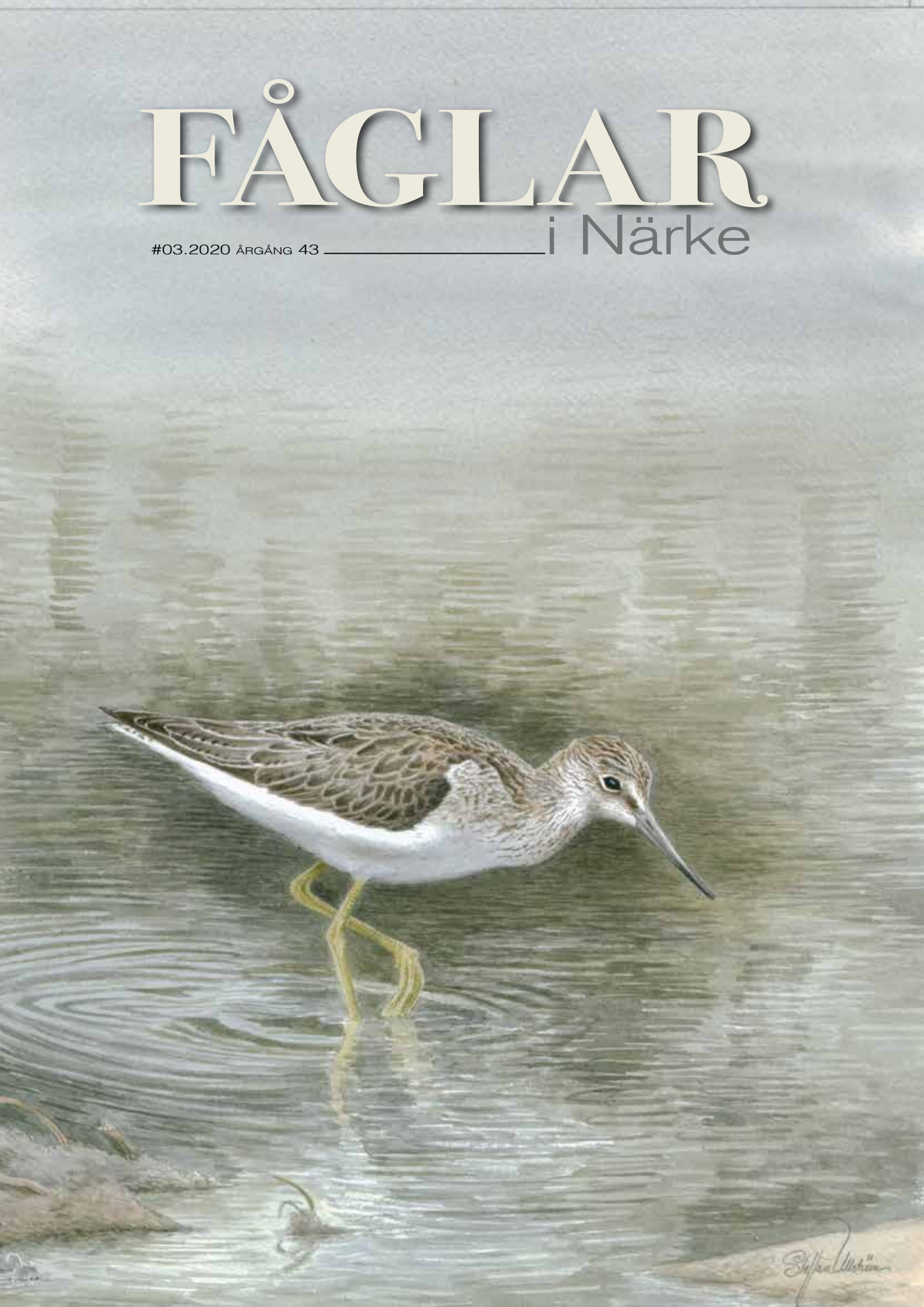

FÅGLAR

#03.2020 ÅRGÅNG 43 _____ i Närke

Sydney Wilson

Är naturvård inte viktigt längre?

A **V I NÄRKE** häckande backsvalor återstår nu år 2020 endast en liten spillra. Antalet häckande hussvalor har även de varit oroväckande få. Där jag tidigare sett bon och ungar är det tomt.

För 50 år sedan övernattade tusentals svalor i vassarna i Rynningeviken. Flera hundra utnyttjade också vassarna vid södra Ässundet. Nu har sorlet från svalorna på nattkvist där tystnat.

Både hus- och backsvala kan få hjälp med häckningsplatser på konstgjord väg. För mig är detta högt prioriterade åtgärder som stat och kommun kan och ska bekosta. Det gäller också att börja nu, innan antalet fåglar är så få att det är för sent. Jämför gärna med de insatser för ortolansparv som nu bedrivs i Kvismaren. Vi fågelskådare kan bidra med kunskap, men inte med ekonomi.

HOTET MOT den biologiska mångfalden är ett orosmoln som vi människor måste hantera. I debatten talas det om jordens sjätte massutrotning. Det vi har ett ansvar för och kan bidra med, är att värna naturen i vårt närområde.

Under årtusenden efter istidens slut skapades den natur vi nu lever i. Den mänskliga påverkan under de senaste hundra åren har varit större än all påverkan innan dess. Således är det genom fortsatt mänsklig påverkan som vi får säkerställa att det finns djur och natur. Det är också viktigt att det finns något att äta för våra barnbarn, även om inte alla verkar förstå att våra livsmedel ursprungligen kommer från naturen.

VI SER I STORA delar av världen en utveckling där bruksmetoderna i jord- och skogsbruk kraftfullt

försämrar mångfalden. Enfalden breder ut sig i åkerlandskapet och i produktionsskogarna. Enfaldsmarkerna i skogen blir både fler och större. Nyligen påtalade WWF i en rapport detta förhållande. Från jägarhåll visas också på bristande intresse för den biologiska mångfalden hos skogsindustrin. En kampanj under namnet "Rädda älgen" påtalar skogsbrukets tillkortakommanden. Räddar vi älgen, räddar vi även skogens stora och små fåglar.

I industrijordbrukets odlingslandskap är förlusten av biologisk mångfald enorm. Vi måste därför skapa "naturresevat i odlingsbygd" där småskalighet ger utrymme för insekter, ogräs och fåglar. Idag finns inget sådant tydligt tänk.

Lars Johansson
Ordförande, NOF

MÅNGFALDSMARKER måste vi skydda, men det är inte säkert att ekonomiska medel för naturvård ska gå dit. I Örebrotrakten har omfattande investeringar gjorts ibland annat i Kvismaren, Tysslingen och Oset. För att dessa marker ska gynna djur och natur måste pengar till drift och underhåll finnas för att inte mångfalden ska förfalla till enfald. Andra marker kan "naturskyddas" bäst genom så kallad fri utveckling. I denna ekvation måste ingå åtgärder för hussvalor, backsvalor och andra arter som är hotade.

Jag har naturligtvis svårt att veta hur det ser ut med naturskyddet i

hela landskapet. Men trakterna runt Örebro tycker jag att jag har rätt bra kontroll på. Därför vågar jag påstå att nuvarande kommunledning i Örebro saknar intresse för den biologiska mångfalden. Detta märks dels i att planering för byggnation på åker- och ängsmark fortfarande pågår, dels på minskningar i budgeten för naturvård.

KANSKE ÄR DET SÅ att vi i Närkes Ornitologiska Förening, NOF, kunnat luta oss tillbaka i naturskyddsarbetet, men att dessa dagar är över. Framöver får vi ta upp diskussionen om vad vi i NOF handgripligen ska göra? Vi får även fundera över vilka förväntningar vi kan ha på stat och kommun?

INNEHÅLL

i Fåglar i Närke #1.2020

LEDARE: VÄRFÖR MINDRE NATURVÅRD?	2	TILL MINNE AV BERTIL BRODÉHN	20
OMSLAGSFÅGELN: GLUTTSNÄPPA	3	LEIF HITTAR RARITET I HJÄLMAREN	21
NY INVENTERING AV MINDRE HACKSPETT	4	GLÄDJANDE HÄCKNING AV SVARTTÄRNOR	22
ÄNTLIGEN BOKSLÄPP!	5	PER FICK ETT LIVSKRYSS PÅ TOMTEN	23
OROANDE TREND FÖR BERGUVEN	9	DRAMATIK NÄR FALKUNGE FÖLL	24
TILFÄLLIGT I SÖDRA TORNET	10	FÅGELSKÄR INVENTERADE 25	25
BEKYMERSAMT FÖR BACKSVALAN	14	VÅRENS OCH SOMMARENS OBSAT	26–29
FÅ STORLOMSUNGAR I SOTTERN	15	ROVFÅGELLJUD SKRÄMMER	29
INVENTERING: FÅ SKRATTMÅSAR I RÄVGÅNGEN 18-19		HÖSTENS PROGRAM	30
		KRÖNKIKA: ATT VÄLJA FÅGELBILD	32

PORTRÄTTET:
ALBIN SKÅDAR
FRÅN CYKELN

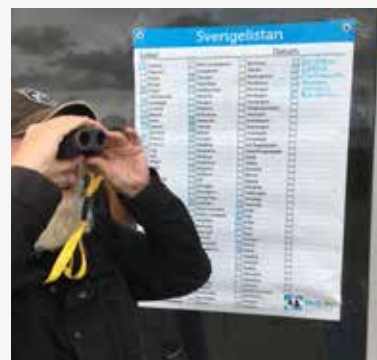
6

Fig. 1. Det vid Kvismaren fångade ex. 1 av mindre sumphöna, hona.

SUMPHÖNAN
SOM FÖRÄNDRADE
FÅGELVÄRLDEN

II

RÄVA-
HÄNG-
BILDERNA

MITTEN

OMSLAGSBILDEN: GLUTTSNÄPPA (*Tringa nebularia*)

TEXT: MARIANNE JOHANSSON AKVARELL: STAFFAN ULLSTRÖM

Gluttsnäppan är gråbrun till grå med några mörka fläckar på ryggen med ljus buk och grågröna ben. Den har en lång, svagt uppåtböjd näbb. Ljusgrå i vinterdräkt, men markant grå på huvudet. När den flyger syns en bred vit kil över ryggen ner över stjärten. Storleken är cirka 30–34 centimeter lång, och vingbredden är cirka 55–62 centimeter.

Den är lätt att upptäcka vid strandkanten, ofta ensam eller i mindre grupp med en till tre fåglar. Den är något större än rödbenan, och liksom den en ljudlig fågel. Gluttsnäppan anländer i april/maj och flyttar augusti/september.

Gluttsnäppan häckar inte i Närke. Den häckar i skogslandskap från en linje mellersta Värmland till nordvästra Gästrikland och norrut. Under flyttningen ses den även i vårt landskap och söderut vid flacka kuster och slättsjöar.

Trots fågelns stora utbredningsområde,

från norra Storbritannien till Kamtjatka delas gluttsnäppan inte upp i några underarter. Dess närmaste släktingar är den amerikanska arten större gulbena och svartsnäppa.

Gluttsnäppan är långflyttare: den övervintrar runt Medelhavet och i Afrika söder om Sahara.

Boet: torr plats i glesa skogar, myrar och sumpmarker i norra Svealand och norrut. Det är en fördjupning i marken, gärna vid någon stubbe eller rishög. Båda föräldrarna hjälps åt att bygga boet med växtmaterial.

Häckning: lägger fyra ägg, som ruvas av både honan och hanen. Ungarna ligger ett par dagar i boet, men lämnar det sedan och letar föda själva. De är så kallade borymmare. De är flygga efter 26–31 dagar. Någon vecka innan de är flygfärdiga lämnar honan familjen och börjar sin flyttning söderut.

Välkomna till NOF, nya skådarvänner!

■ **Närkes Ornitologiska Förening, NOF, är föreningen för fågelintresse, fågelskydd och fågelforskning.**

Som medlem i föreningen kan du delta på exkursioner och resor, få gå på intressanta föredrag och delta i utbildningar.

Du som är medlem i NOF får också föreningens fina tidskrift Fåglar i Närke hem i brevlådan fyra gånger om året. Föreningen har över 600 medlemmar.

Här är de senaste som valt att bli medlemmar i NOF: David Forsberg, Örebro, Adrian Göthe, Örebro, Magnus Friberg, Odensbacken, Ann-Christin och Essen Ledstam, Örebro, Leif Gson Nygård, Örebro, Kerstin och Gunnar Rohed, Hallsberg, och Håkan Andershed, Örebro.

Vill du också bli medlem: logga in på membit: membit.net/m4-member/login/500. Medlemsavgiften är 250 kronor för vuxen, 100 kronor för ungdom (13–20 år) och 50 kronor för barn (1–12 år).

Fler och fler våtmarker

■ **En förenklad våtmarksinventering är något som de flesta skådare klarar av. Det vid ett tillfälle spana av och räkna fåglar vid en våtmark 10–25 maj.**

I år har 14 våtmarker inventerats i Närke inom ramen för denna inventeringsform, som Svensk Fågeltaxering håller i. De stora våtmarkerna: Oset, Rynningeviken, Myrö våtmark, Tysslingen och Kvismaren inventeras årligen på andra sätt.

Inventerat 2020: Hammarsjön, Hasselfors (Ronnie Lindqvist), Ängsholmens grustag, Tysslingen (Maria Wanhe), Velandasjön (Bitte och Jan Korslid), Lövönsviken och Torsnåset, Hjälmarén (Thord Eriksson), Testen och Ågrena, Toften (Sandra Tengelin), Kumla sjöpark och Reningsverksdamarna, Kumla (Bengt Andersson), Hjälmarholmsviken, Hjälmarén (Peter Åslund), Harge dammar och Lindbomossen, Askersund (Kjell Ståhlberg), Krubban, Örebro (Gun Isacson) samt Västkärr och Vattenparken, Fjugesta (Kent Halttunen).

Volontärer letar mindre hackspett

HUR GÅR DET egentligen för mindre hackspett?

För att få svar på den frågan har Lunds universitet tagit hjälp av frivilliga inventerare.

– Gensvaret har varit bra och vi har kunnat inventera ett stort antal rutor runt om i landet, säger Carsten Kost som håller i projektet.

I slutet av 1980-talet inventerades med hjälp av volontärer 177 rutor, två kvadratkilometer stora, för att hitta mindre hackspett. Samtidigt beskrevs vilka typer av skogsbiotoper som verkade vara bäst lämpade för arten.

Anledningen till inventeringen var att arten hade minskat och att forskarna på Lunds universitet ville undersöka orsakerna till det. Sedan dess har den mindre hackspetten återhämtat sig, men kanske är den på väg neråt igen. Därför har man beslutat sig för att genomföra motsvarande inventering igen.

– Svensk Fågeltaxerings inventeringar med standardrutter och rapporterna på Artportalen ger inte något riktigt bra svar på den frågan. Arten är svårinventerad, berättar Carsten Kost som ansvarar för Projekt mindre hackspett.

Förra året startade projektet, och under de två första åren har man med hjälp av frivilliga inventerare undersökt över 100 rutor. En del har inventerats under båda åren. Nästa år blir det ytterligare en säsong.

Carsten Kost, ansvarig för Projekt mindre hackspett

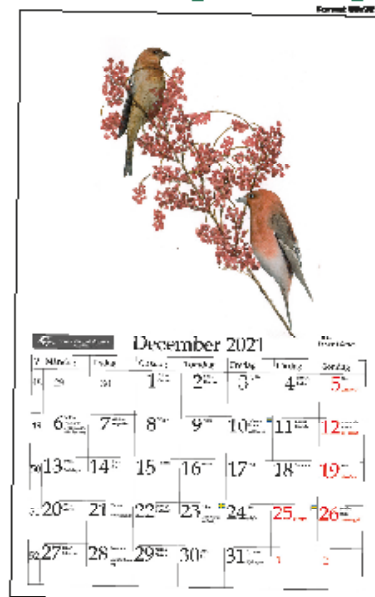
– Gensvaret från frivilliga inventerare har varit stort, och jag hoppas vi ska kunna inventera de flesta rutor som undersöktes förra omgången, berättar doktoranden Carsten Kost på Lunds universitet.

– Vi vet att mindre hackspett behöver minst 40 hektar gammal lövskog, som ska finnas i ett område som är cirka 200 hektar stort. Ofta hittar man arten i al- och björksumpskogar. Men den trivs också i löv- och blandskog där det finns mycket ädellövskog, till exempel ek.

I inventeringen ingår att beskriva vilken typ av skog som finns i inventeringsrutorna. Det är för att se om förutsättningarna förändrats för den mindre hackspetten, men också för att få ytterligare svar på vilka typer av skogsbiotoper som fågeln trivs bäst i.

Projektet, som delvis finansieras av Skogs-sällskapet, fortsätter även under nästa år. Är du intresserad av att hjälpa till med inventeringen nästa år? Det finns flera lediga rutor i Närke. Här finns mer info: www.biologi.lu.se/projekt-mindre-hackspett/inventera-min-dre-hackspettar

Almanacka 2021 - akvarellmålningar med fåglar

Pris 150 kr inkl moms. Porto tillkommer + 44 kr.

Beställs/mail: stef.gustafsson@telia.se

Närkes Fågelvärld

FÄRDIG!

landskapets häckande fåglar

ÄNTLIGEN är det unika bokverket Närkes fågelvärld klart. Det blir boksläpp med mingel lördag 3 oktober i Wadköping, start klockan 13.

Där kan du också hämta ditt beställda exemplar, eller köpa detta unika bokverk om de häckande fåglarna i landskapet.

Vilka förändringar i fågellivet har skett i landskapet Närke under de senaste 30 åren? Vilka fåglar har försvunnit och vilka har tillkommit? Häckar den svarta rödstjärten i landskapet?

Svaren finns i Närkes Fågelvärld; fakta om alla de 178 olika häckande arterna i landskapet. Varje art presenteras med en överskådlig grafik, dessutom finns det 433 unika och läckra bilder på fåglarna i sina häckmiljöer.

De 400 sidorna innehåller också kapitel om ornitologins historia i Närke, om fältskådarens fader Erik Rosenberg och om förändringar i landskapet.

De omfattande inventeringar som fågelskådare i Närke har gjort under åren 1974–84 och 2005–15. redovisas utförligt. Hela 201 atlasrutor (5x5 kilometer) har undersökts och jämförts mellan perioderna.

Några exempel: Sångsvan, trana och grågås har ökat kraftigt under de senaste 30 åren i Närke. Det är säkert ingen överraskning. Men att även rödbena, brun kärrhök, tornfalk och korp också har ökat betydligt är kanske lite mer oväntat.

Det är inte heller någon stor överraskning att storspov, sånglärka och hussvala har minskat påtagligt. Andra fåglar, som backsvala och ortolansparv är på väg att försvinna helt som häckfåglar i landskapet.

Har du beställt boken är du välkommen att hämta ditt exemplar. Du kan också köpa den för 450 kronor. Du kan också beställa den genom att ta kontakt med Ronnie Lindqvist: e-post lindqvist_ronnie@hotmail.com, eller ett sms till 070-2621417.

PROJEKTLEDAREN
Ronnie Lindqvist
är på tryckeriet och
tittar till produktionen.
Den 3 oktober släpps
det 400 sidor omfattande
praktverket om
landskapets häckande
fåglar.
Foto: Gun Isacson

Närkes Ornitologiska Förening

Ronnie Lindqvist
Michael Andersson Rolf Hagström
Kent Halttunen Ulf Jorner

VÄLKOMMEN TILL BOKSLÄPP MED MINGEL!
Lördag 3 oktober kl. 13 Plats: Teaterladan, Wadköping, Örebro

PÅ KLASSISK HOJ

gillar Albin Mauritzon gillar att cykla och skåda, men han har också flera andra cyklar, bland annat en elcykel och en hopfällbar dito.

**EKOKRYSS-
LISTAN** blir
viktigare och vik-
tigare för Albin.
Det handlar om
ett miljötänk som
man kombinerar
med fågelintresse.

Hojen är grejen när Albin kryssar

**KIKAREN ÄR VIKTIG. Mobilen
likaså. Men kanske är det cykeln
som är Albin Mauritzons främsta
hjälpmedel när det handlar om
favoritsysslan fågelskådning.
I vår har han skaffat en ny variant
som han hoppas ska ta honom
långt – när han mer och mer går in
för eko-skådning.**

**Vi träffas på klassisk fågelskåd-
armark, utanför Erik Rosenbergs-
stugan vid Oset. Albin kommer
på en klassisk herrcykel med det
tunga stativet stadigt vilande på
ena axeln.**

TEXT: CHARLOTTA HEDBERG TIDEMAN FOTO: KENT HALTUNEN

– Det var här jag började min bana som fågelskådare med Olle Liljedahl och Ove Eriksson som lärare. Jag var i tioårsåldern och måste väl ha varit ett ganska drivet barn för jag cyklade hit på helgerna helt ensam. De här två gubbarna var fantastiska pedagoger. Jag stod tillsammans med dem och tittade och lyssnade när de berättade vad de såg.

– De lärde mig att spetsa öron och ögon och jag följde också deras exempel med att anteckna vad jag såg. Alla fågelarter förstås, men också väder, vind och klockslag. Sen kunde det bli nåt udda som de kom att prata om, till exempel om det dök upp nån bäver i närheten, skrattar Albin.

Anteckningsböckerna finns fortfarande kvar och ibland åker de fram för kontroll av någon

gammal uppgift. Men i dag är mobilen en oersättlig hjälp för Albin.

– Jag tar bilder med mobilen genom tubkikaren, jag rapporterar till Artportalen och jag har flera appar som hjälper mig med läten och larm. Men rapporteringsappen Seglaren är nog den som jag använder mest.

Bodde i skogen

Naturintresset fanns i familjen men ingen av föräldrarna var speciellt lockad av fåglar.

– Vi bodde i skogen bakom SGU:s sommarhem vid Glommen så det var verkligen mitt i naturen. Jag har tre bröder, men det var bara jag som blev intresserad av fåglar. När jag var riktigt ung hade jag en kompis som jag delade

intresset med och vi bildade en liten djur- och naturklubb.

– Pappa hade en kikare och en fågelbok som jag fick låna, och det var fantastiskt vad mycket jag upptäckte med hjälp av dessa.

Vontär vid Kvismaren

Under några år i ungdomen var Albin engagerad i ungdomssektionen av Närkes Ornitologiska Förening och han volontärjobbade också flera somrar på fågelstationen vid Kvismaren. Albin gick naturvetenskapligt program på Rudbecksskolan.

– Efter gymnasiet blev jag erbjuden att jobba på Ottenby fågelstation på Öland, men det blev aldrig av.

Några år efter examen läste han på en bibel-skola i Kalifornien, USA.

– Jag hade med kikaren men det blev inte så mycket tid för fågelskådning där. Tror att jag fick ihop drygt 100 arter.

Stenkast från Oset

Oset blev alltså Albins fågellokal och hit återvänder han flera gånger i veckan, ibland varje dag när det finns tid. Han har nyss flyttat från Brickebacken till Näsby, bara ett stenkast från Oset. Han erkänner att närheten till fågellokalen fanns med som en bidragande orsak när familjen letade ny bostad.

– Det är en sådan lyx att ha så här nära till fågelmarker. Oset är närmast för mig men Kvismaren och Tysslingen är ju inte långt borta. Får jag en stund över så tar jag cykeln

FAKTA/ ALBIN MAURITZON

Namn: Albin Mauritzon.

Ålder: 30 år.

Bor: Bostadsrätt i Näsby, Örebro.

Familj: Gift med Emma, två barn - Ida 2 år och Josia 8 månader.

Gör: Utbildad energiingenjör, jobbar som projektledare på solcells företaget Solinnovation i Örebro.

Fritid: Fågelskådning, familjen och engagerad ledare i den nystartade frikyrkan Kingdom House.

Favoritfågel: "Svårt att säga men jag tycker att vadare är en intressant grupp".

Antal kryss: Sverige 330, Närke 267.

"50 arter på en timme är bra"

NÄR DET dyker upp någon riktigt het raritet funderar Albin i första hand på om det går att ta sig dit genom att åka kollektivt och/eller kombinera med cykel. Det har hänt att han tagit en snabb löptur på flera kilometer från tåget för att få ett nytt kryss på ekolistan..

eller sätter Ida i sportvagnen och drar hit. Vi har en informell överenskommelse att först så springer vi hit, och på hemvägen gör vi stopp på lekplatser så hon får leka lite.

Speciaområde vadarfåglar

Just den här dagen är himlen grå, men det rör sig ändå många människor vid Erik Rosenbergstugan. Några har satt upp sina tubkikare på stativ och spanar mot Rosenbergspölen, där svartsnäppor, brushanar och kärrsnäppor slagit sig ned.

Vi hör ljudet från tranor som rör sig över himlen och en bekant till Albin kommer fram och diskuterar åldern på en kustsnäppa som finns ute vid Fågeludden i Oset.

Eftersom gruppen vadarfåglar är lite av Albins specialitet, finns det mycket att prata om och han tar sig tid att diskutera.

Skådning och motion bra kombo

Jag frågar Albin vad det är som gör att fågelskådning är så kul.

– Det är en blandning av så många olika saker: friluftslivet, kryssandet, det sociala i att träffa folk, spänningen i att hitta ovanliga fåglar som sticker ut och kombinationen med motionerandet som jag också gillar.

I Albins fall kan det vara viktigt att vara riktigt snabb. Han hade extrem nytta av detta en höstdag förra året.

– Jag hörde att det fanns en nunnestenskvätta i Kristinehamn och jag kollade om jag kunde

ta bussen dit. Jag åker inte på larm om det inte är något alldeles extra, och jag vill gärna tänka miljöklokt, att cykla eller åka kollektivt. Inte att sätta sig i en bil och dra i väg, det känns inte så intressant längre.

– Ett tag var jag inne på att ta med cykeln på bussen, men det fick jag inte. Så jag tänkte att om jag springer de fem kilometrarna fram och tillbaka från busshållplatsen, så har jag 20 minuter på mig ute i skogen att hitta fågel.

Sagt och gjort, Albin var snabb och lyckades också sätta krysset som han var ute efter.

– Ekoskådning har blivit viktigare och viktigare för mig. Kan jag cykla dit jag ska är det så klart bäst. Nu har jag skaffat mig en begagnad hopfällbar cykel som jag kan ta med på bussen i fortsättningen.

I höst har han en resa till Öland inbokad med Kjell Johansson. Då blir cykeln med.

– Jag åker till Öland ibland och målet är att leta ovanliga arter. Med en cykel så räknar jag med att få många nya ekokryss.

50 arter på en timme

Kryss och listor är en del av spänningen med fågelskådningen tycker Albin. När det gäller kryss så har han 330 stycken. Får han en stund över så tar han fram cykeln och se hur många arter han kan hitta på en timme.

– Det är kul med utmaningar och 50 arter på en timme är ett bra resultat. Och under en dag vid Oset fick jag tillsammans med en kompis ihop 100 olika fågelarter.

Det blir en vandring även i höst med NOFs tjejgrupp

Full fart på NOFs tjejgrupp

■Tjejgruppen inom Närkes Ornitologiska Förening har haft en aktiv höst.

Först ut var cykelexkursionen Oset runt den 11 augusti. Tolv tjejer hängde med på cykelturen runt det stadsnära naturreservatet. Det blev en lyckad avslutning vid Tvärvägen i Oset i vackert kvällsljus och gott om vadare.

I början av september var det dags för Åsa & Amis tjejgrupp att åka till Kvismaren för att spana in alla gäss och tranor. Det blev en magisk kväll för de åtta deltagarna med tusentals tranor på väg till sina nattkvarter; som bonus visade sig en ägretthäger.

När detta läses har tjejerna också haft en av sina populära soppkvällar, denna gång med gås-tema.

Den 3 oktober är det dags för nästa exkursion. Det blir en vandring till Ässkogstorp från Universitet i Örebro genom Markaskogen. Samling vid parkeringen mitt emot Kunskapsskolan klockan 9. Ta med matsäck, vandring- en är cirka 5 kilometer enkel väg.

Räkna fåglar i Euro Birdwatch

■Helgen 3–4 oktober arrangeras Euro Birdwatch. Europas fågelskådare samlas och räknar alla fåglar som är på söderut.

Vi i Närke samlas vid Venastugan, Rynningeviken, Örebro söndagen den 4 oktober och räknar alla fåglar vi ser. Duktiga guider från NOF finns på plats klockan 7–12. Alla är hjärtligt välkomna.

Det är 27:e gången som Euro Birdwatch arrangeras. På olika sätt har 1,1 miljoner människor deltagit för att rikta uppmärksamheten på fåglarnas flyttning och deras behov av bestående rastplatser och övervintringsområden.

Ronnie Lindqvist monterar upp en holk för att få berguvar att häcka på en säker plats vid en bergtäkt i landskapet.

Oroande trend för berguvarna i Närke

ÄR BERGUVEN på väg att försvinna som häckart i Närke? Det är oroväckande trend. Till exempel har det inte varit några lyckade häckningar under de senaste åren, och ser man tillbaka under en längre period föds det väldigt få ungar i vårt landskap.

I år och förra året har omfattande inventeringar genomförts i hela Sverige för att se hur det står till med berguven status. Även i vårt landskap har ett 20-tal lokaler besökts där man lyssnat efter berguv.

I Närke har inventeringarna i år hört sex ropande hanner, och konstaterat fem revir. Men bara på en enda plats har det funnits ett par. Och inte i något av reviren har det blivit en lyckad häckning. Förra året var det ett liknande resultat: sex ropande hanner men bara på en plats gick ett par till häckning. Den misslyckades dock sedan en lösspringande hund skrämt bort honan som hade två nykläckta ungar och två ägg i boet. Honan kom inte tillbaka och boet plundrades sedan av bland annat korp.

Trenden i hela landet är liknande, antalet

berguvar minskar. Det är oklart vad som är anledningen till nedgången, men sannolikt är det flera olika orsaker: minskad födotillgång (antalet soptippar minskar och förändras), fler uvar som flyger in i elledningar eller som trafikdödas. Det kan också hänga samman med nya hot i form av miljögifter.

Fridlystes 1950

Berguven fridlystes 1950, eftersom den uppvisade en minskande förekomst med bara 455 par. Under 1960-talet drabbades uvarna av förgiftning, och i slutet av 1970-talet fanns mindre än 200 par kvar i hela landet.

Räddningsaktioner drogs i gång i hela landet, bland annat födde man upp berguvar i Mullhyttan i Västernärke. Detta ledde till antalet revir ökade till 613 vid inventeringen 1998–99. Men tio år senare, år 2009, hade antalet revir gått ned till 474.

Eftersom en berguv kan bli ganska gammal, minst 20 år, kanske det är resterna av den stora

räddningsaktion som drogs igång för 30 år sedan. Fortfarande pågår det projekt för att föda upp berguvar och släppa ut dessa i frihet, bland annat finns ett berguvprojekt i Leksand.

NOFs holkar hjälper berguven

SÅ HÄR ser en berguvholk ut. Ett rejäl sittpinne monteras på som hjälper fåglarna att ta sig in och ut.

Under året har Närkes Ornitologiska Förening, NOF, byggt och satt upp holkar för att hjälpa berguven att hitta bra boplatser.

Det är företag som bedriver bergtäkt i vårt landskap som tagit kontakt med NOF i samband med att verksamheten ska utökas. Företagen vill undvika att störa de berguvar som finns i bergtäkten. Det handlar också om när det är en lämplig tid på året att spränga bort berg för att utvidga bergtäkten.

Men företagen har också varit intresserade av att sätta upp lämpliga holkar för att få berguvarna att häcka på lämpliga platser, branter där det inte ska ske någon förändring under överskådlig tid.

NOF har låtit bygga två holkar lämpliga för berguv och monterat upp dessa i två bergtäkter där det funnits ropande hanner.

De placeras ute på en brant för att undvika att räv, grävling och andra predatorer ska kunna ta sig in i holken. I holken, som är gjord av byggplywood, placeras ett lager med kutterspån.

Förhoppningen är att berguvarna ska häcka i holkarna. Då blir det enklare för företagen i bergtäkten att hålla ordning på uvarna och se till att de inte störs i onödan när verksamheten ska utökas.

Misslyckad häckning. En lösspringande hund skrämt bort berguvhonan som hade två nykläckta ungar och två ägg i boet.

Dags att utse **Årets gulsparv** 2020

■ **Vem tycker du är värd att få priset Årets gulsparv?**

Priset ska gå till någon som gjort stora insatser för att främja fågelintresset, jobbat med fågelskydd eller fågel-forskning.

I år fick Ronnie Lindqvist ta emot priset som Årets gulsparv av Närkes Ornitologiska Förening. Ronnie fick priset för sitt stora arbete med bokverket Närkes Fågelvärld.

Priset som Årets gulsparv har tidigare delats ut till Jonas Engzell, Hans Waern, Helny Olsson, Åke Lorin, Ami Sundén, Annika Lorin och Åsa Bengtsson, Märkplats Venan och Olle Liljedahl.

Nu är det åter dags att nominera lämpliga kandidater till Årets gulsparv. Det ska delas ut i samband med årsmötet i februari 2021. Vem tycker du har gjort sig förtjänt av priset? Ta kontakt med någon i styrelsen och presentera din kandidat.

Skaffa en **bra** start på nästa **skådarår**

■ **Vill du få en riktigt bra start på skådaråret? Häng då med på Artracet i Närke.**

Det är en lättisam kryssartävling där det gäller att se så många arter som möjligt under en dag. Samla ihop några skådarkompisar, bilda ett lag och kryssa i Närke. Kommande år blir tävlingen av lördagen den 2 januari. Ställ upp i den vanliga bilåkar-klassen eller i ekoklassen, där du bara utnyttjar miljövänliga färdmedel. Du startar när du vill, dock inte före midnatt och målgången sker klockan 16 på Gröna Grodan vid Hamnplan i Örebro, där vinnarna koras. Anmäl ditt lag bestående av minst två personer till Håkan Persson med ett sms till 072 403 45 85. Obs! nytt mobilnr till Håkan. Har du ingen att tävla med? Kontakta Håkan så ordnar han plats i ett lag. Håll utkik på vår hemsida och på NOFs Facebooksida för mer info och om det blir någon ändring på grund av covid-19.

TYSSLINGEN:

Tillfällig lösning för **södra tornet**

NY PLATS. Södra tornet i Tysslingen har flyttats och står nu framför vallen som håller på att tätas. Tornet ska gå att använda, men placeringen är en tillfällig lösning.

SÖDRA TORNET i Tysslingen får en tillfällig lösning, och har nu plats framför vallen.

– Det är ingen optimal lösning och vi ska försöka få till ett torn/plattform som är mer permanent på sikt, berättar Jesper Pietsch, som är förvaltare på länsstyrelsen med ansvar för Tysslingen.

Plötsligt i somras påbörjade markägaren arbete med att täta vallen vid södra tornet i Tysslingen. Det var ett arbete som måste göras för att undvika översvämningar på de åkrar som ligger intill utloppet av södra Tysslingen. Det innebär att både plattformen och fågeltornet måste tas bort eller flyttas.

Det gamla tornet byggdes för många år sedan med markägarens goda minne. Men något avtal eller annat juridiskt bindande fanns inte att tillgå.

– Eftersom det inte står i naturreservatet är det svårt för oss att hävda att det ska stå kvar.

Dessutom är det i ganska dåligt skick, säger Jesper Pietsch på länsstyrelsen.

Nu blir det en tillfällig lösning. Det gamla tornet har flyttats och står framför vallen mot sjön. Just nu ser det rangligt ut, men ska bli bättre och användbart under en övergångstid.

– Den långsiktiga lösningen är att få till en bra plattform/torn och det finns några olika alternativ, berättar Jesper Pietsch.

Att ha kvar den nuvarande placeringen kommer att skapa problem, eftersom vallen även i framtiden måste underhållas för att den inte ska läcka ut vatten på intilliggande åkrar.

En annan lösning är att bygga ett torn/plattform på östra sidan om ån, men då blir det en del logistiska bekymmer att ta sig över till den sidan.

– Vi vet att det här är en bra plats för fågelskådare och andra. Därför ska vi få till en bra lösning som blir långsiktig men det kan ta några år, säger Jesper Pietsch på Länsstyrelsen i Örebro.

Nu renoveras **norra** tornet

■ **Norra tornet i Tysslingen har stått länge och måste renoveras, och redan i höst påbörjas arbetet.**

– I stort sett ska allt bytas ut så att det blir i bra skick, berättar Jesper Pietsch på länsstyrelsen.

Upphandlingen för att göra arbetet är

gjord, och arbetet ska vara klart till den 1 januari. Tornet kommer att få samma utformning som idag med lika många våningar och vara lika högt.

– Det är båset på näst översta våningen som kommer att få ett lite annorlunda utseende, säger Jesper Pietsch.

MINDRE SUMPHÖNA:

När unga **östernärkingar** ändrade fågelhistorien

EN MINDRE SUMPHÖNA upptäcktes av Magnus Friberg på Värstamaden, Kvismaren 21 maj 2020. Några nätter senare spelade tre exemplar i samma område. Alla tre med arttypiska honläten.

Tillsammans med visslande småfläckiga artfränder och intensiva vattenrallar skapade det en mystik som väckte starka känslor och minnen från de magiska möten som jag hade med sumphöns i Kvismaren för drygt 50 år sedan.

Händelser som över en natt revolutionerade kunskapen om dvärgsumphönans och mindre sumphönans läten i både Sverige och Europa.

Låt mig ta historien från början.

TEXT: OVE PETTERSSON

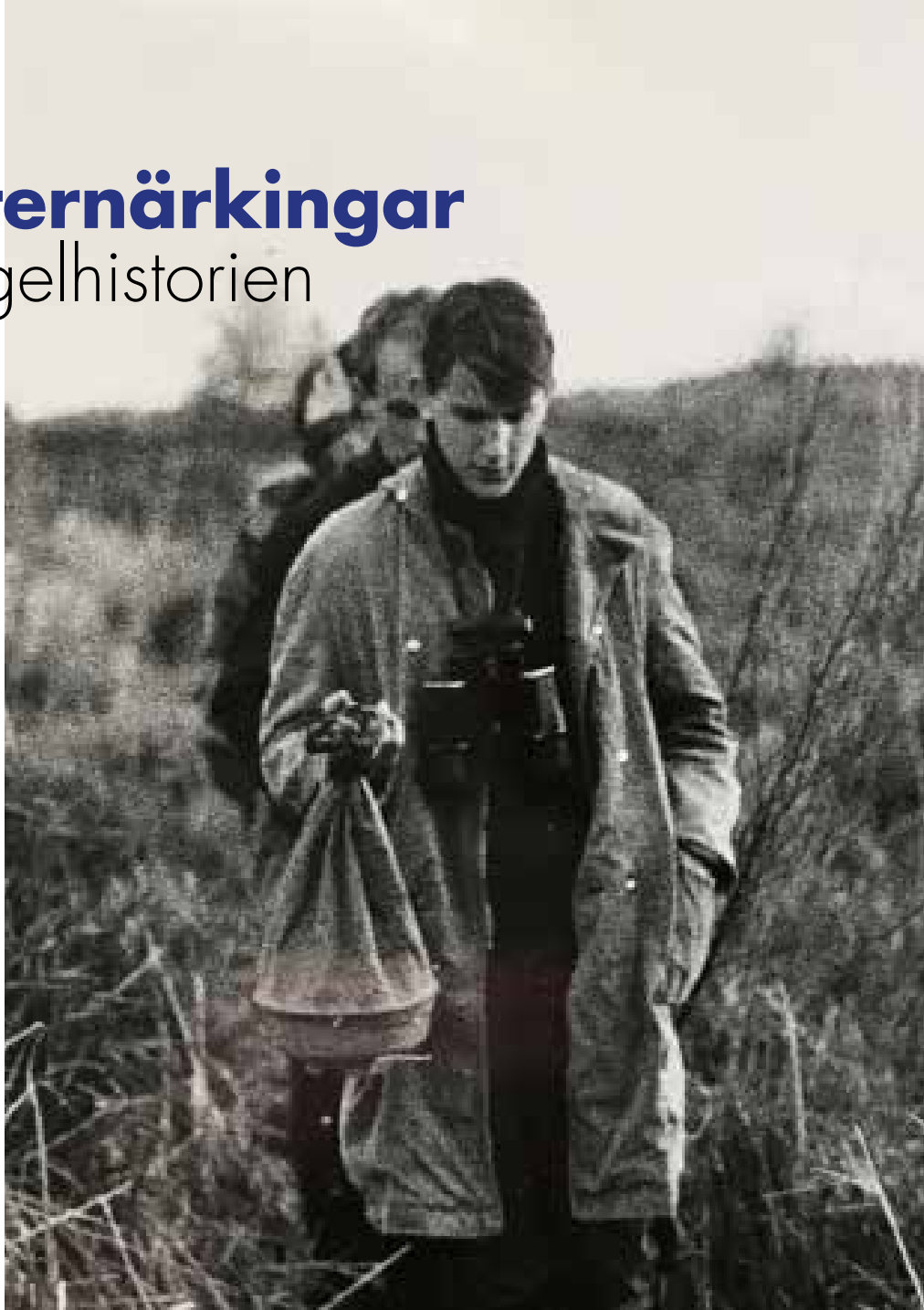
Natten 3-4 juni 1967 var vi ett gäng ungdomar från Östernärke som runt midnatt hörde ett för oss helt obekant läte från Källviken i Kvismaren. Via djungeltelegrafen hade vi fått reda på att några personer på Kvismare Fågelstation också hört ett mystiskt läte, så jag tog med mig min bärbara bandspelare. Det var inte någon modern sak som går ner i fickan, utan en modell större med handtag. I min anteckningsbok bokstaverades lätet som "kva'rr". Ett tvåstavigt läte som upprepades med jämna mellanrum och som jag kunde spela in på min "bärbara" bandspelare.

Några dagar senare träffade vi ungdomar legendaren och fotografen Knut Borg. Men han kunde inte heller säkert identifiera den mystiska fågel som vi spelat in. Så den 7 juni besökte vi även Erik Rosenberg i hans bostad på öster i Örebro. Mäster Erik lyssnade intensivt på inspelningen och med stor respekt på vår berättelse. Sedan sa han lågmält: "Av vad vi hittills känner till är detta en dvärgsumphöna, men jag vill att ni fångar den, pojkar".

Mellis

Erik Rosenberg berättade sedan att han redan 1 juli 1953 hade träffat på en sumphöna med samma läte i Asköviken, Mälaren. Han och några vänner hade med båt smugit sig närmare och lyckats få en skymt av en liten höna. Till sin stora förvåning stämde inte utseendet med dvärgsumphöna. Framför allt noterade Erik att "bukens färg var brun som en Havan-

Textförfattaren Ove Pettersson med en mindre sumphöna i ringmärkarpåsen. Det var den första mindre sumphönans någonsin som ringmärktes i Sverige. Foto: Runar Börjesson

na 2". Vilket betydde att buken var cigarrbrun och inte blågrå som förväntat. Säkert var Erik något på spåren redan då som förklarade hans kommentar till oss angående vår sumphönas läte. "Han ville helst vara självsynt övertygad innan han trodde" skriver vännen Gunnar Brusewitz i en artikel om Erik.

Vidare berättade Erik att han hade hört samma läte i Kvismaren 4 juni 1961. Det var en fågel som bestämdes till dvärgsumphöna utifrån dåtidens kunskap om sumphönsens läten.

Efter besöket hos Mäster Erik återvände vi hem till Asker på våra cyklar och mopeder, tacksamma för hans hjälp och glada

över vår nya art.

Sten Wahlström var producent vid Sveriges Radios redaktion för vetenskap och forskning, och hade spelat in alla i Sverige förekommande fågelarter, numera samlade på en dubbel-CD. Han hade genom en man vid namn Wolf Jenning fått uppgifter från Tyskland om att Sveriges Radios inspelning av dvärgsumphöna i själva verket var mindre sumphöna. Något som emellertid inte var bevisat. Sveriges Radios inspelning av dvärgsumphöna hade spelats in under försommaren 1948 i Hjälsstaviken. Inspe-lingen hade skickats till utlandet för definitiv artbestämning och en dr Hans Noll i Schweiz hade bekräftat arttillhörigheten. Saken ansågs

Sensationen kablades ut av Nils Linnman i radio

klar och både mindre sumphöna (hanlätet) och dvärgsumphöna publicerades på Sveriges Radios fågelskivor och även ibland annat Witherby's Sound-Guide to British Birds (1958).

Sten Wahlström hade genom ornitologen Anders Zetterman hört talas om min inspelning av dvärgsumphöna i Kvismaren 1967. Sent på kvällen 20 maj 1968 knackade Sten på hemma hos Petterssons i Asker, samma kväll som mitt firande av studenten, för att lyssna på inspelningen från året innan. Flera dvärgsumphöns hade dessutom hörts i Kvismaren dagarna innan. Men det var alldeles för kallt ute och dessutom snöade det kraftigt den 20 maj, så Sten bestämde sig för att återkomma på kvällen den 22 maj och då ta med sig en "kanadensare" för att göra ett försök att på allvar lösa problemet med uppgifterna från Tyskland. Jag berättade att vi också hade fixat en kanadensare, för det kommer att behövas när vi ska ut i Fågelsjön.

Mellis

Sten kom som utlovat men dock inte med en kanot som vi trodde, utan med en kanadensisk man vid namn William Gunn. Avsikten var förstås att försöka identifiera de spelande sumphönsen och försöka fänga någon av dem.

Från Östernärke mobiliserade vi den kvällen: Urban Toresson, Anders Zetterman, Rune Eriksson och Gunnar Nilsson samt mina bröder Åke och Jan Pettersson. De hade redan erfarenhet av fågelfångst och ringmärkning och hade hämtat sjöstövlar, nät och ringar på Kvismare Fågelstation. På Öby kulle väntade Sten Wahlström och hans medhjälpare kanadensaren W Gunn. Där fanns även Jan Gunnarsson och Runar Börjesson från Östernärkes Naturvårdsförening.

Hela natten spelade två sumphöns på Öbymaden med läten som från fågelskivans dvärgsumphöna. Vi tog med kanoten och gav oss iväg ut på maden. De som inte satt i kanoten fick vada i det 70 cm djupa och dy-

ga vattnet. Vi började med att spela in dvärgsumphönan som satt ganska öppet nära ett kaveldunbestånd. Sedan höll Åke och Urban upp nätet mellan sig medan jag, min bror Jan, Anders Zetterman samt Rune Eriksson försiktigt motade fågeln som dessutom lockades med playback från andra sidan nätet.

Vi såg sumphönan när den sprang på liggande vass ett par meter från nätet och när den kom ännu närmare lyfte den och flög rakt in i nätet. Jag kastade mig fram och lyckades hålla kvar sumphönan i nätet. I det tidiga morgonljuset vid halvtretiden den 23 maj såg vi genast att det var en honfärgad mindre sumphöna.

Mellis

Sensationen var ett faktum och fågeln stoppades försiktigt i en ringmärkarpåse innan vi tog oss tillbaka till Öby kulle. Den mindre sumphönan togs med hem till Anders Zetterman och studerades omsorgsfullt, vägdes och fotograferades. Sten ringde till och med till tysken Wolf Jennings mitt i natten för kontroll av ornitologisk litteratur.

Efter ringmärkning släpptes fågeln tillbaka på fångstplatsen. Strax därefter hördes den åter spela från samma plats. Som extra kuriosum var det med stor sannolikhet första gången arten ringmärktes i Sverige.

Den andra sumphönan, som hördes längre österut på Öbymaden nära kanalen, spelades in men vi lyckades aldrig fänga den. Däremot sågs den från kanoten på 15 meters håll av Gunnar Nilsson, som då kunde identifiera den som en hona av mindre sumphöna.

Omtumlade men lyckliga lämnade vi Kvismaren för välbehövlig sömn.

Nyheten om avslöjandet vid Kvismaren spreds som ringar på vattnet. Thord A Larsson, som var stationschef på Kvismare Fågelstation, lyckades några dagar senare tillsammans med två assistenter under svåra strapatser fänga den tredje sumphönan, som

RINGMÄRKARGÄNGET som gav sig ut på jakt efter en mindre sumphöna i Kvismaren den 22 maj 1968. Från vänster: Kanaden-

höll till i Källviken nära Åslaholmen. Efter identifiering som honfärgad mindre sumphöna, utfördes mätning och ringmärkning innan den släpptes.

I Söderfjärden, Mälaren fångades en sumphöna den 29 maj med samma resultat. Slutligen sågs ett exemplar på nära håll i Dalbyviken, även det den 29 maj, som till utseende stämde väl med vår mindre sumphöna från Öbymaden.

Mellis

De felaktiga inspelningarna av dvärgsumphöna runt om i Europa var mer än väl bekräftade. En konsekvens av de fem identifieringarna blev naturligtvis att ett antal rapporter om dvärgsumphöna sedan 1948 måste revideras. Det var ett besvärligt och omfattande arbete. I fågelböcker såsom Europas fåglar och Erik Rosenbergs Fåglar i Sverige måste beskrivningarna av sumphönsens läten ändras. Dessutom fick Sten Wahlström den angelägna uppgiften att revidera Sveriges Radios fågelskivor.

Avslöjandet om hur en del observationer av mindre sumphöna felbestämts till dvärgsumphöna presenterades i ett radioprogram med programledaren Nils Linnman, och lite

Bild på mindre sumphöna ur tidskriften Fauna och Flora januari 1969.

saren William Gunn, Åke Pettersson, Jan Pettersson, Urban Toresson, Rune Eriksson, Jan Gunnarsson, Gunnar Nilsson, Ove Pettersson, Anders Zetterman och Sten Wahlström.

Foto: Runar Börjesson

senare även i Vår Fågelvärld (Wahlström, Gyllin och Larsson). Även Nerikes Allehanda var på hugget med bilder och text om de unga Östernärkingarnas sensationella avslöjande. I januari 1969 utkom Fauna och Flora med ett särtryck "De hemlighetsfulla sumphönsen". Författaren Sten Wahlström beskriver det historiska händelseförloppet i sin helhet kompletterat med spektrogram över samtliga i Sverige påträffade sump-höns. Samtidigt släpptes en unik EP grammofon-skiva, 45 varv/minut. På den går det att lyssna till alla ljud och läten som beskrivits i spektrogrammen. På skivans andra sida berättar Erik Ro-

senberg om sitt möte med en sumphöna i Askö-viken utanför Västerås den 1 juli 1953. Tillsammans med våra egna minnen och noggrant förda anteckningar har ovan nämnda särtryck (Fauna och Flora Nummer 6 – januari 1969 – Årgång 63) varit det viktigaste underlaget för denna artikel.

OVE PETTERSSON med underlaget för artikeln om mindre sumphöns i Kvismaren: den bandspelare som användes, anteckningsböcker och artiklar ur flera olika tidskrifter.

FOTNOT. Tack Urban Toresson och Åke Pettersson för kontrolläsning av mitt manuskript och för kompletterande viktiga faktauppgifter. Tack också till Gunnar Nilsson samt Rune Eriksson för att ni dammade av era gamla anteckningsböcker och gav mig värdefull hjälp med minnet.

Mindre utredas sumphöna. Bilden tagen av Magnus Friberg i Spanien

Mindre sump-hönans läte behöver utredas mer

Vissa år invaderas Sverige av mindre sumphöns, de kommer från sydost. I år är ett sådant år, men det är ovanligt att det finns flera exemplar på en och samma plats. Att det är tre exemplar, som i Kvismaren i våras är ytterst ovanligt.

Dvärgsumphönans läte är numera väl dokumenterat och kan liknas vid årtans knarrande eller kanske mest med ätlig grodas kväkande. Ingen risk finns längre för förväxling med mindre sumphöna. Är då allt solklart beträffande mindre sumphönsens nattliga leverne i våra svårtillgängliga slättsjöar?

Nej knappast. De tre mindre sumphönsen i Kvismaren våren 2020 hade alla tre typiska honläten vid ankomsten. Men efter någon vecka började en av fåglarna låta lite mer likt en hane, enligt Magnus Friberg. Även Sten Wahlström framför ett visst tvivel om honans läte i särtrycket. "Det förefaller som om honan vid sin ankomst på våren börjar med enbart kalkonkacklet för att med tiden öka antalet koack framför kacklet".

Är det verkligen honor som kacklar i nattmörkret? Eller är det trots allt unga hanar som är i målbrottet och låter lite ringrostigt första tiden efter ankomsten? Hur ser unga hanar ut och hur utvecklar de sina läten? Det är bara några frågor som det behövs mer studier kring och säkert modern DNA-teknik för att reda ut. Det är en uppgift vi gärna skickar vidare till nästa generation ornitologer för ytterligare forskning. Men hoppas det inte dröjer 50 år till.

Lennart fotade udda skata i Lillån

■ Grannarna berättade för Lennarth Sollerman att det fanns en konstig fågel i bostadsområdet Lillån där han bor. Han började leta och snart hittade han en gråaktig skata, som han dessutom lyckades fotografera.

Skatan fanns i området i nästan en månad, så det blev många stunder att studera den annorlunda fågeln. Via Artportalen fick Lennarth reda på att det inte var en leucistisk fågel, utan att den har färgfelet utspädning, vilket visas av att de ljusa, missfärgade fjädrarna är mycket svagt gråaktiga (snarare än rent vita som vid leucism).

Ben och fötter hade varit normalfärgade eller rosa hos en leucistisk fågel, men är här svartaktigt grå, en blekare form av normalfärgade ben/fötter, också passande för utspädning.

Svarta rotorblad kan minska fågeldöden

■ Norska forskare har undersökt hur man kan minska fågeldöden runt vindkraftverk. Lösning: turbinens rotorblad målas svart.

I undersökningen "Paint it black: Efficacy of increased wind turbine rotor blade visibility to reduce avian fatalities" skriver forskarna att antalet döda fåglar runt en testanläggning vid vindkraftverket Smøla i Norge minskade med över 70 procent när ett av turbinens rotorblad målats svart. Testet genomfördes med fyra vindturbiner under tre år, och under den tiden kolliderade och avled sex stycken fåglar vid turbinerna som ingick i testgruppen. I kontrollgruppen med fyra omålade rotorblad och dog under samma tid 18 stycken fåglar.

FOTO: PERNILLA FRIMODIG

I år finns det bara två lokaler kvar med häckande backsvalor. Platsen på bilden, Öns gård i Norrbyås, hyser inte längre några häckande backsvalor.

Katastrof nära för Närkes backsvalor?

VAD HAR HÄNT med Närkes backsvalor? Rapporterna från landskapet under sommaren 2020 visar att anmärkningsvärt få häckningar har ägt rum i år. Man kan nästan beteckna minskningen som katastrofal.

Åren 2020–2021 genomför BirdLife Sverige en riksinventering av backsvala. Anledningen är signaler från många håll att arten har det mer och mer besvärligt i vårt land. Man vill försöka fastställa hur illa det är, och om möjligt hitta orsaken till minskningen samt hitta lösningar på problemet.

Backsvalan häckar naturligt i branta strandbrinkar, oftast längs strömmande vattendrag. Mer vanligt hos oss i Närke är häckningar i grustag, sågspånshögar och andra miljöer skapade av människan. Materialet ska vara av en sådan beskaffenhet att svalorna kan gräva ut sina ofta meterlånga bohålor utan risk för att de ska rasa. Det är också en fördel för backsvalorna om häckningsplatsen finns i närheten av miljöer med god födotillgång till exempel en sjö eller annan insektsrik plats.

Under Atlasinventeringen 2005–2015 fanns backsvalan noterad med säkra häckningskriterier i 22 atlasrutor, en avsevärd minskning från Atlasinventeringen 1974–1984 då den häckade i mer än 60 rutor.

Bara tre kolonier kvar

Från Artportalen kan man se att i år bara finns tre små kolonier kvar: i dessa fanns det 14, 2 respektive 15 aktiva bon! En sökning från 2018 och 2019 visar att backsvalan inte var särskilt talrik i Närke de åren heller, men flera kända häckningsplatser har övergivits efter det.

Kanske är det mest anmärkningsvärda att den stora kolonin på Ässön inte har haft några häckande backsvalor i år. Grusgropen vid

Öns gård i Norrbyås är inte heller aktiv längre och sedan länge är den stora grustakten i Blackstahyttan olämplig som häckningsplats. Trots detta har det setts enstaka eller ett fåtal backsvalor på olika lokaler i år. Vid Kvismaren, i Oset och på ett fåtal andra platser har backsvalor födosökt hela sommaren och sannolikt finns det oupptäckta kolonier där dessa häckat.

Brist på boplatser

En starkt bidragande orsak till dagens situation anses bristen på lämpliga boplatser vara, men andra orsaker kan inte uteslutas. Vi vet exempelvis inte hur födotillgången här hos oss eller på övervintringsplatserna påverkar beståndet. Idag finns det krav på att grustakter som inte längre är aktiva ska återställas till så naturligt tillstånd som möjligt. Det betyder att de branta sluttningarna som backsvalan behöver, släntas av och får en lutning som inte lämpar sig för bobygge. Självklart är de häckningar som skett hos oss i konstgjorda miljöer inte att betrakta som naturliga och kanske är dagens situation mer ursprunglig. Men vi vill väl ha kvar arten som häckfågel i Närke?

Det finns flera sätt att hjälpa backsvalan att häcka. Framställning av så kallade evighetshögar av sand och grus i före detta grustag är en metod som använts framgångsrikt på flera håll i Sverige. Konstruktion av små artificiella branter av betong med borrade ingångshål och en bakomvarande fyllning av sand eller annat lämpligt material är en annan metod som skapat boplatser för backsvalan i bland annat Nederländerna. Anvisningar för hur man gör finns, och drivande kraft för att genomföra sådant är det enda som fattas.

Har du mer info om backsvalor från i år, kontakta Närkes inventeringssamordnare Ronnie Lindqvist på e-postadressen: lindqvist_ronnie@hotmail.com

HJÄLMARENS FÅGELSKÄR:

Storlommen har **svårt att få fram ungar**

SOTTERN HAR två år i rad haft svårt att få fram storlomsungar, trots att det finns många par av arten i sjön. Lågt vattenstånd kan vara en av orsakerna. Den är bilden är tagen av Pekka Lehtonen som fotograferat storlommar i Finland.

SOTTERNS FÅGELLIV har inventerats under en lång följd av år och fokus har varit på storlom och dess häckningsframgång. Kvismare fågelstation startade 1972, men från 1995 sköttes inventeringen ideellt av Arne Holmer fram till 2017, då NOF övertog planerandet och genomförandet av inventeringarna.

TEXT: RONNIE LINDQVIST

Närkes Ornitologiska Förening, NOF, fick i år medel av länsstyrelsen för att kunna fortsätta inventeringen. Brevens Bruk AB har tidigare finansierat inventeringen ett par år, men är inte längre skyldiga att följa upp utvecklingen på samma sätt.

Fyra inventerare från NOF sökte av sjön med båt under fem fina dagar i sommar. Conny Hedengren höll med båt och inventerade vid samtliga tillfällen. Åke Pettersson, Patrik Hedengren och Ronnie Lindqvist deltog också vid olika tillfällen. Den 26 maj gjordes första turen, därefter 15 juni, 10 juli, 7 augusti och sista gången den 22 augusti. Varje besök varade sju-åtta timmar, med start tidigt på morgonen och fram till ungefär klockan 12.

En enda unge i år också

Vi kan konstatera att lommarna har en fin sjö att vistas i, men de har mycket svårt att få fram ungar. Liksom förra året fick de 14 stationära paren storlom i år bara ut en enda unge som

överlevde till fullvuxen storlek. Vi kan bara spekulera i vad det här beror på.

Projekt LOM påpekar det intressanta i att paret som lyckades få ut en unge häckade i närheten av ett havsörnspar. Kan det vara så att det innebär att bopredatorer som korp, kråka, räv och mink håller sig undan av den anledningen?

Vattenståndet var lågt även i år och sannolikt innebar det att de flesta boplatser låg ofördelaktigt till för en lyckad häckning. Födottillgången verkar vara intakt, i alla fall för vuxna lommor. Som mest sågs inte mindre än 33 storlommar samma dag på sjön.

Andra arter oförändrade

Parallellt med inventeringen av storlom kontrollerades även fiskgjuse, bivråk, havsörn, brun kärrhök, lärkfalk, rördrom och fisktärna. Dessa arter har oförändrad förekomst, men liksom storlommen har fisktärnan svårt att få ut ungar. Av de tre kolonierna ligger en på en populär badhäll. De andra två besöks också gärna av båtfolk. Det gör att fisktärnorna i stor utsträckning försöker häcka som ensamma par på mindre stenar, vilket sannolikt utsätter dem för större predationsrisker än i kolonierna.

Då lommarna två år i följd haft ett så dåligt häckningsresultat, känns det betydelsefullt att inventeringen fortsätter även kommande år. Det är också angeläget att fortsätta inventeringen eftersom den pågått ända sedan 1972, och ger en viktig och mångårig information om hur fågellivet förändras i Sottern.

Det har varit många samtal till Fågelakuten i Närke i år. "Fågeldoktorn" Staffan Ullström är en av de som tar emot samtalen. Här en bild när han för några år sedan tog han om en storlom som hamnat fel och som efter rehabilitering släpptes ut i Svartån.

Hårt tryck på fågelakuten i Närke

■ Fågelakuten i Närke, med "fågeldoktorer" Staffan Ullström och Leif Sandgren hade en hektisk tid under våren och sommaren. Nu har det återgått till mer normalt tryck.

Det var mellan 10 och 20 telefonsamtal om dagen till dem vardera. Och det är inte bara fåglar och fågelungar som behöver hjälp, det kan vara både harungar och igelkottar. Alla får den hjälp som behövs. Men kanske inte alla går att hjälpa.

Hälften av alla som ringer kan få hjälp via telefon: ofta är rådet bara att sätta tillbaka fågelungen där den hittades. Många fågelungar är så kallade borymmare, det bästa då är att inte röra ungarna alls. Fågelföräldrarna måste få chansen att hitta sin unge.

När det inte går att lösa per telefon, rycker fågeldoktorn ut och tar med sig det skadade/sjuka djuret till Staffan Ullströms voljär i Gällersta. Där får djuren den bästa hjälpen eller bara vila ut.

Matsedeln till de omhändertagna fåglarna varierar efter arten: stenkärnen och andra småfåglar äter frön och duvorna får specialblandningen duvfrön. Sparvhöken och ugglorna får trafikdöda fåglar eller möss. Det är stor variation i kosten och Staffan och Leif löser det på allra bästa sätt.

Många rovfåglar und

SÖNDAGEN den 14 september genomförde NOF Rävahänget, ett lättsamt arrangemang för hela familjen.

Vid sidan av fågelguidning fick deltagarna möjlighet att delta i en fågelquiz och bli bjudna på korv vid brasan.

Det utlovade regnet uteblev denna förmiddag, men istället blåste det en rejäl västvind vid Rävängens, Ryningeviken i Örebro när NOF arrangerade det årliga evenemanget Rävahänget.

Denna gång blev det ett annorlunda arrangemang på grund av coronaviruset. Det blev ingen ringmärkning, och inte heller kom kikarföretaget A-foto och visade sitt fina sortiment.

Men som vanligt fick besökarna möjlighet att prata fåglar och fågelintresse med NOFs duktiga guider. Besökarna kunde också delta i en lättsam frågequiz med fågelholkar som förstapris. Och dessutom kunde den som ville bli bjuden på en grillad korv vid brasan.

Fåglarna då? Jodå, det var ganska gott om rovfåglar som var på väg söderut och en del andra som fanns på plats vid Hjälmäntan, bland annat: havsörn, brun kärrhök, blå kärrhök, tornfalk, lärkfalk och sparvhök.

Totalt noterades 43 olika arter under förmiddagen då arrangemanget pågick.

Fågelguiden Anastasia Valenta pekar ut lite intressanta fåglar för Hanna Lindskog och Lena Asp. I bakgrunden skymtar Håkan Carlestam.

TEXT och FOTO: KENT HALTTUNEN

Mio Moberg får hjälp att titta i tubkikaren, ivrigt påhejad av Eva Georgii-Hemming och Calle Bergström.

er blåsigt rävhäng

NOFs guider på span efter fåglar vid Rävången/Rynningeviken: Eva Georgii-Hemming, Khrister och Sandra Tengelin.

Minoo, Torun och Sina Augustsson passade på att grilla en korv som NOF bjöd på i samband med Rävången.

NOFs sekreterare Catarina Ericson och NOFs ordförande Lars Johansson i samtal framför raststugan vid Rävången.

Göran Gustafsson och Anneli Stenberg var några av de som besökte Rävången.

Jan-Åke Siljeström spanar, Nadya Moberg som vann NOFs frågequiz pratar med Eva Georgii-Hemming.

Agnes Olsson Erntell och Karin Erntell grubblar över frågorna vid NOFs frågequiz. Fågelguiden Gunnar Bergeå kastar en blick på svaren.

Skydds jakt på 50 tranor i Kvismaren

■ Även i höst har Länsstyrelsen i Örebro fattat beslut om skydds-jakt på 50 tranor i Kvismareom-rådet.

Anledningen är att den stora mängd tranor i området orsakar omfattande skördeskador. Andra skrämselåtgärder, bland annat gasolkanoner, bedöms inte ha tillräcklig effekt.

Länsstyrelsen bekostar och genomför sedan ett flertal år förebyggande åtgärder som avledningsåkrar för och skrämsel av tranor, gäss och sångsvan. Sedan sex år tillbaka har kostnaderna uppgått till cirka 800 000 kronor per år. Länsstyrelsen betalar därutöver varje år ut ersättning för skador på grödor till drabbade lantbrukare. Under de senaste sex åren har ersättningar betalats ut om cirka 40 000 – 200 000 kronor årligen.

Visserligen är tranor fredade enligt EUs direktiv, men man får bedriva skydds jakt om de orsakar stora skador i jordbruket. Länsstyrelsen bedömer att det finns som mest cirka 20 000 tranor i Kvismareområdet.

Därför har länsstyrelsen beslutat att man får skjuta 50 tranor under perioden 1 september – 15 oktober. Skyddsjakten får bara bedrivas på nysådd eller oskördad åker där andra skrämselåtgärder finns på plats.

Jakten ska inriktas på unga individer och skyddsjakten måste ta hänsyn till andra fåglar och människor i området. Max fem tranor får fällas per fält och dag.

Länsstyrelsen vill ha en omedelbar rapportering för att det inte ska fällas fler tranor än vad tillståndet medger.

Förra hösten gav länsstyrelsen ett liknande tillstånd i området; då fälldes 19 tranor. Under våren i år sammanföll vårbruket med den tid då det var många tranor i Kvismareområdet. Det kom in flera ansökningar om skydds-jakt från enskilda lantbrukare. Då beviljade länsstyrelsen skydds jakt på 50 tranor. Fyra fälldes.

Enligt rapporter från jägarna har skyddsjakten effekt: tranorna lämnar fältet. Personal från länsstyrelsen som jobbar med skrämselåtgärder bedömer att skyddsjakten inte har någon långvarig effekt.

RÄVGÅNGSMADEN:

Få häckande

INVENTERING av Rävångsmaden har skett vid sju tillfällen med ungefär en veckas mellanrum mellan varje inventering. Den första inventeringen gjordes den 31 mars 2020. Dessutom har vissa noteringar gjorts mellan och efter inventeringarna, och uppgifter har också inhämtats från Artportalen. När det gäller uppgifter i Artportalen har poster med häckningskriterier särskilt noterats. Information har hämtats från lokalerna Rävångsmaden, Strandpromenaden, Stentornet, Lakdamarna samt Pers hög.

TEXT OCH FOTO: THORD ERIKSSON

Området är relativt lätt att inventera under våren, men blir allt svårare att inventera i takt med att växtligheten ökar. Det område som inventerats är Strandpromenaden och området innanför Strandpromenaden, det vill säga ungefär samma område som begränsas av stängsel för betesdjuren.

Betesdjur och fåglarna verkar kunna trivas tillsammans och inga märkbara störningar på fågellivet verkar ha uppstått på grund av betesdjuren. Vildsvin och rådjur har också uppehållit sig på Rävångsmaden, men det är oklart om och hur det påverkar fågelhäckningar.

Noterbart är också att många arter har häckat trots att mycket folk rör sig i närheten av Rävångsmaden.

Antalet arter och häckande par är ungefär oförändrat från tidigare år. Antalet skrattnåsar har dock minskat kraftigt på senare år, troligen beroende på att säkra boplatser har minskat. Inga skrattnåsungar har noterats på den västra sidan av Rävångsmaden. De få skrattnåsungar som klarat den första tiden har befunnit sig på de stenar som finns i den östra delen. Predatorer i form av räv, tranor (under förra året), gråhäger och brun kärrhök (bo i nära anslutning till Rävången) har sannolikt påverkat skrattnåshäckningarna.

Svarthakedopping saknas

Svarthakedopping saknas helt detta år på Rävångsmaden, kanske en följd av att skrattnåsarna minskat. Ingen häckning av trana har

skett under 2020.

Trots att antalet par i stort sett är oförändrat, upplever jag att antalet lyckade häckningar är få. Som exempel kan nämnas att antalet grågäspar uppskattades till 40 stycken, men endast 32 ungar noterades som mest. Det finns några sena observationer av ungfåglar, först i juli månad, vilket gör att inventeringarna bör utsträckas och genomföras även under juli månad nästa år.

Höbalar måste läggas ut

Till nästa år, 2021, hoppas jag att höbalar kan placeras på Rävångsmaden på samma sätt som skett på Boglundsängen, så att skrattnåsarna får fler platser att häcka på. Förhoppningsvis kan detta även bidra till att svarthakedopping åter kan häcka på platsen.

Som kuriosita kan nämnas att en fisktärna som ringmärkts i Holland har uppehållit sig nära Strandpromenaden (den har en metallring med beteckningen Z048375). Tärnan ringmärktes i Holland den 1 september 2011 och har uppehållit sig vid Rävången både under 2018 och 2019. Detta år visade det sig tyvärr att den var halt, så det blir spännande att se om den kommer åter 2021.

Även en ringmärkt skrattnås (metallring 3725220) avlästes under våren och också denna fågel var ringmärkt i Holland. En grågås med halsring, K31, uppehöll sig en kort tid vid Rävången, vilket rapporterats in till www.geese.org.

Rastställe för många arter

Rävångsmaden och Strandpromenaden bör också uppmärksammas som rastlokal för många olika andfåglar, vadare och tättingar.

Under 2020 har bland annat följande arter rastat här: sångsvan, salskrake, storskrake, årtä, brunand, vigg, mosnäppa, svartsnäppa, skogs-snäppa, kärrsnäppa, gluttsnäppa, grönbena, brushane, drillsnäppa,

strandkata, strandpipare, ljungpipare, citronnärla (eventuellt häckningsförsök med en gulärta), trastsångare, snösparv, rödstjärt och varfågel.

Speciellt intressant var upptäckten av dunungar av vitkindad gås den 1 juni. Häckningen måste ha skett i vassområdet inne på Rävången eller i Rynningeviken i nära anslutning till Rävången.

skrattmåsar

Staffan har målat 115 FIN-omslag

■ Titta på bilden här ovan. Det är förstasidan på Fåglar i Närke nr 1/1996. Den är ovanlig, eftersom det finns två fågelarter på den, både björktrast och gråsiska. Det är enda gången det inträffat.

Annars har konstnären Staffan Ullström, som målar våra förstasidor, alltid som måtto att det ska vara en art, och det ska vara en ny art till varje nytt nummer.

Till det här numret blev den en vada-re, en gluttsnäppa. Det är den 115:e akvarellen i rad som Staffan målat till Fåglar i Närke.

Staffan Ullströms första akvarell till Fåglar i Närke – en svartvit flugsnappare – gjordes till nummer 1/1992.

Fransk flamingo-explosion 2020

■ Uppskattningsvis häckade 25 000 par flamingo i våtmarkerna runt naturreservatet Camarque i södra Frankrike. Ett verkligt rekordår för de rosa och långbenta fåglarna, skriver Aftonbladet.

I år har det fötts närmare 12 000 flamingoungar mot 1 000 förra året. En verklig explosion av ungar. De är inte rosa från födseln som man kan tro, utan gråfärgade.

De blir rosa genom maten de äter, en färg som kommer från rödalger som äts av mikroskopiska kräftdjur, vilka i sin tur blir mat för flamingon.

Resultat, antal par av våtmarksarter												
	1995	1996	1997	1998	1999	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Skäggdopping	2	4	1	3	2	2	4	1	3	2	2	2
Gråhakedopping	0	0	0	0	0	3	3	3	3	3	2	3
Svarthakedopping	0	0	0	0	0	6	6	5	8	4	1	0
Smådopping	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Knölsvan	0	0	0	1	1	3	3	4	2	5	2	3
Sångsvan	0	0	0	0	0	1	1	2	0	1	0	0
Vitkindad gås	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1
Grågås	0	4	2	4	5	50	20	13	54	20	34	40
Kanadagås	2	4	3	5	6	13	4	7	10	6	7	5
Hybrid, grå/kanada	0	0	0	0	0	1	2	0	1	1	1	0
Snatterand	0	1	1	1	0	2	1	3	1	0	3	4
Gräsand	3	3	2	4	6	10	8	10	7	5	3	7
Kricka	2	4	1	3	3	2	1	2	2	1	3	3
Årta	1	1	1	1	1	0	0	1	0	0	0	0
Skedand	1	2	2	3	2	2	1	2	1	1	2	3
Knipa	0	0	0	0	0	2	2	3	1	1	1	3
Vattenrall	0	0	0	0	0	1	2	1	1	1	1	1
Småfl. sumphöna	0	0	1	0	1	3	0	0	1	0	1	1
Rörhöna	0	0	0	0	0	6	1	3	1	2	1	1
Sothöna	4	7	4	5	8	27	18	13	22	9	6	8
Trana	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Strandskata	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
Mindre strand	2	7	4	5	6	2	1	1	0	1	0	0
Tofsvipa	10	25	15	32	21	10	8	8	4	6	6	9
Enkelbeckasin	7	13	6	5	6	5	3	4	3	4	3	2
Rödbena	3	4	3	6	6	6	5	3	7	2	3	5
Grönben	1	3	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0
Kornknarr												1
Skrattmås	140	150	81	400	600	280	400	800	400	450	99	92
Fiskmås	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gråtrut	4	5	10	10	4	1	0	0	0	4	0	0
Fisktärna	10	0	0	0	0	4	0	4	3	6	2	2
Antal par	193	242	138	491	679	443	490	895	535	527	179	194
Antal arter	16	19	17	18	17	24	21	22	21	24	21	21
Antal par exkl. Skrattmås	53	92	57	91	79	163	90	95	135	77	80	102

Till minne av Bert Brodén

En av grundarna av Närkes Ornitologiska Förening, Bert Brodén, har avlidit i en ålder av 91 år. Bert var aktiv fågelskådare under 75 år.

Staffan Åkeby, som också var med och bildade NOF, skriver några minnesord om vännen Bert.

* * *

Bert Brodén föddes den 16 september 1929 och han växte upp utan syskon i Brånsta, öster om Kumla. Därifrån hade han inte långt till Säbylundsskogen, där han och den tre år äldre vännen Anders Enemar, också han från Brånsta, skar sina första ornitologiska lärospår. Där satte de bland annat upp mängder med småfågelholkar. Snart utökade de båda gossar sina cykelturer till Kvismaren. Om äventyren där, med övernattnings i lador och orrkojor, har Bert berättat livfullt i Fåglar i Närke. Skolgången avslutade Bert på Karolinska läroverket i Örebro, medan Anders då redan hade startat den akademiska karriär som kom att sluta med en professur i zoologi. De båda vännerna höll dock kontakt hela livet. Just studier av holkhäckande fåglar blev senare ett forskningsprojekt i Ammarnäs, där Bert under många säsonger assisterade den blivande professor Enemar.

Det biologiska museet på Karro blev en bestående inspiration för Bert, och i mitten av 1970-talet återkom han dit och var behjälplig vid den upprustning av museet som konservator Tore Hansson genomförde. Berts fågelintresse förde honom tidigt i kontakt med ornitologer som Erik Rosenberg och Knutte Borg i Örebro. Bert växte med andra ord upp mitt i den svenska ornitologins vagga, omgiven av de bästa av de bästa läromästarna. Han följde tidigt med några av dem till Öland och deltog i arbetet på Ottenby Fågelstationen, bland annat tillsammans med en annan närking, Ragnar "Ragge" Edberg som så småningom blev stationschef på Ottenby från 1958 till 1972. Efter skolan blev det mycket fågelskådning på Öland under de sista åren på 40-talet och en bit in på 50-talet. Bert hittade olika

Bert Brodén.

jobb i östra Småland, så nära Ottenby som möjligt. Till exempel jobbade han vid Emsfors bruk i Påskallavik, varifrån en fågelholk, stämplad 28 juni 1963, funnits i Berts ägo allt sedan dess. Under Ölandsåren startade Bert och - tror jag det var - Anders Enemar och Sune Alebo "Svenska kryssarklubben". Det var en tidig föregångare till Club 300, men med en mycket studentikos touche, bland annat med regler för hur fåglar som setts via en spegel skulle räknas. Klubben blev dock inte så långlivad.

Kvismare Fågelstation startade i början av 1960-talet. Redan tidigt stöttade Bert verksamheten där. Han tog inget uppdrag i styrelsen, men han var adjungerad i verksamheten och blev genom åren en generös bidragsgivare. Den starka tillbakagången för ortolansparven oroade honom särskilt. Arten har under längre tid minskat i stor omfattning i jämförelse med de observationer som Bert gjorde i ungdomen.

Men Bert hade även ett annat stort intresse, nämligen långloppslöpning. Då hade han som ständig medlöpare Yngve Enemar, yngre bror till Anders. Tillsammans genomförde de två åtskilliga maratonlopp och andra längre löpningar, ofta med gemensam målgång! Båda sprang för Örebro Allmänna Idrottsklubb som

trots namnet var och är en löparklubb. Bert var noga med sin kondition och kosthållning under hela sin levnad. När knäna började gnissla bytte han löparskorna mot cykelditon och han var även i hög ålder en flitig gäst på gymmet hemmavid.

Ganska snart efter att jag flyttat till Örebro 1975 lärde jag känna Bert Brodén. Själv jobbade jag på miljöförvaltningarna i Örebro och Kumla fram till 1995, och i slutet på den perioden blev Bert engagerad på förvaltningen i Örebro som provtagare med mera i sjöar och vattendrag.

På 70-talet var Örebro Biologiska Förening den enda naturförening som fanns i staden med ett medlemskap som var öppet för alla intresserade. På fågelsidan fanns det bara den som smått exklusiv ansedda Ornitologiska Klubben i Örebro. Där hade Bert varit invald sedan 1968 med medlemsnummer OK 51.

Vi var emellertid några stycken som inte var helt tillfreds med sakernas tillstånd i Närke. Det saknades en ornitologisk förening knuten till gamla SOF, till den riksförening som numera heter BirdLife Sverige, och som var öppen för alla fågelskådare. Därför blåste vi under 1977-78 liv i den insomnade Närkes Ornitologiska Förening. Bert som hade en gedigen ornitologisk erfarenhet var självskriven i föreningsarbetet. Han tog uppdraget som kassör och medlemsansvarig från det att föreningen startade 1978 fram till 1983, då jag då hade kommit in som föreningens andre ordförande efter Christer Nyten.

Bert dog den 30 juli och han skulle ha fyllt 91 år den 16 september i år. I mer än 75 år var han en aktiv ornitolog, mot slutet dock med ålderns rätt i avtagande omfattning. Stilenligt kom Berts begravning att förrättas av vår nuvarande ordförande i NOF, Lars Johansson i just den förening som Bert var med och grundade. Berts önskan var att hans aska skulle spidas för vinden. Saknaden efter en kamrat med ett i högsta grad levande intresse för fåglarna är stor.

– Staffan Åkeby, OK 75

Leif upptäckte raritet mitt ute på Hjälmaren

DEN BREDNÄBBADE simsnäppan, en hona, upptäcktes av Leif Sildén den 16 juli vid Nyckelgrundet. Det var det tredje fyndet i landskapet. Foto: Leif Sildén.

EN BREDNÄBBAD simsnäppa i Hjälmaren upptäcktes av Leif Sildén den 16 juli 2020. Det var ett riktigt drömfynd och på en svårnådd fågellokal mitt i Hjälmaren.

Efter det blev var det många kryssglada skådare som med hjälp av båtägare tog sig ut till Nyckelgrundet, där fågeln uppehöll sig några dagar.

Leif Sildén berättar att han skådar mycket på våra sjöar och gärna åker ut på Hjälmaren. Han har en båt på en båttrailer, så för honom är enkelt att ta sig ut på inte bara Hjälmaren utan också på andra sjöar i vårt område.

– Den här förmiddagen, vid 10-tiden, var det vackert väder och sjön låg nästan blank när jag skulle ta min vanliga runda på sjön. Det var mycket fågel, runt Nyckelgrundet och stenskravlet/skären, bland annat ett 90-tal dvärgmåsar, 30-tal skräntärnor och många svarttärnor, berättar Leif.

– Spovsnäppor, kärrsnäppor och kustsnäppor fanns där också. Mycket snäppor var det.

Leif berättar att han stannade till långt ifrån med båten och närmade sig bara försiktigt. Han såg på långt håll att det var en simsnäppa på ”jizzen”, men visste inte vilken art. Han tog nästan för givet att det var en smalnäbbad simsnäppa. Men när han zoomade in såg han

snabbt att det varken var smalnäbbad eller Wilson, utan en brednäbbad simsnäppa! En adult hona som rastade!

– Fågeln var mycket orädd, så jag kom mycket nära. Jag kunde verkligen studera den, förklarar Leif.

– Men något skrämde upp fåglarna från hela grundet och skären. Flocken med vadare flög runt hela området.

Landskapgränsfrågan

Senare har det blivit en diskussion om var landskapsgränsen egentligen går. Hela ön Nyckelgrundet med träden tillhör Närke, det är nog klarlagt. Men sedan pågår en utredning om var gränsen mellan landskapen går, och Lantmäteriet har engagerats i frågan. Saken är nämligen den att många skådare från Västmanland (som varit på plats för att kryssa simsnäppan) gärna ser att fågeln uppehöllit sig på deras sida av landskapsgränsen. Där är det också en raritet (andra fyndet i så fall för Västmanland).

Enligt Artportalen finns det två tidigare fynd av brednäbbad simsnäppa i Närke. Den 26 maj 2002 såg Jonas Engzell en honfärgad sträckande brednäbbad simsnäppa i Björka lertag.

Den 13 maj 2010 i Vålakärren, Vibysjön sågs en rastande 2K av Tage Karlsson, Peter Gustavsson, Marianne Johansson, Leif Sildén med flera.

Backar om jakt på enkelbeckasin

■ Vart sjätte år ses jakttiderna över, och Naturvårdsverket avslutade i juni 2020 sin översyn genom att överlämna ett förslag på nya jakttider till regeringen. Förslaget har nu skickats ut på ny remissrunda till den 5 oktober, varefter regeringen avgör vilka slutliga ändringar av jakttiderna som ska beslutas och när de träder i kraft.

BirdLife Sverige, som lämnar synpunkter, är i grunden inte emot jakt som syftar till att ta till vara en resurs som naturen erbjuder. Men jakten måste bedrivas med god etik och får inte orsaka stor skada eller allvarlig störning.

Ett exempel där Naturvårdsverket tagit till sig av kritiken är det tillbakadragna förslaget om återinförande av allmän jakt på enkelbeckasin. I stora delar av södra och mellersta Sverige är denna art på tillbakagång, och enkelbeckasinen kan inte heller anses som försvarbart jaktobjekt vad gäller resursen föda. Dessutom gör dess litenhet och snabba flykt den till ett byte som sannolikt kräver många skott för att fällas. Den angivna motivering till varför Naturvårdsverket inte tar förslaget vidare är förväxlingsrisken med dvärg- och dubbelbeckasin, som båda anses särskilt skyddsvärda.

Ringmärkning behövs ännu

■ I 120 år har fåglar flugit med ringar kring benen för att ge ledtrådar om det bevingade livet. Nu finns nyare teknik att ta till.

Har ringmärkningen spelat ut sin roll, trots satellitsändare och ljusloggar??

– Nej, i många studier behöver forskare till exempel hålla isär olika individer och då är ringmärkning det enda rimliga, säger Thord Fransson på Ringmärkningscentralen vid Naturhistoriska riksmuseet.

– Vid fågelstationerna behövs också individmärkning för att säga hur många fåglar som fångas, vilket i sin tur visar om arter ökar eller minskar. Återfynden av ringmärkta fåglar är också viktiga för att kunna beräkna överlevnad, förklarar Thord Fransson.

Ont om frön får fåglar att **flytta**

■ **Ny forskning visar att under höstar som denna tenderar trastar, sidensvansar och andra fåglar som äter bär och frön att flytta söderut tidigare. Det beror på att det finns ont om frön, skriver Hufvudstadsbladet.**

Tillgången på näring påverkar tidpunkten för höst- och vårflytten för fröätande fåglar betydligt mer än till exempel värmen. När det finns gott om frön och bär dröjer sig trastar, sidensvansar och bofinkar kvar längre än under år med dålig tillgång på frö. Det visar en långtidsstudie som Åbo universitet och Helsingfors universitet har utfört i samarbete med Naturresursinstitutet, och som redovisas av Hufvudstadsbladet.

Studien visar också att trädens fröskörd, tillsammans med väderförhållandena, också påverkar fåglarnas vårflytt ett knappt halvt senare. Finns det gott om frön på hösten, återvänder de här fåglarna tidigare även nästa vår. Det hänger ihop med att fåglar som äter frön och bär övervintrar längre norrut, närmare sina häckningslokaler, under sådana vintrar. Det gör att de kan återvända tidigare, om vårvädret tillåter.

Många av våra vanliga fåglar i den här kategorin livnär sig på frö från gran och björk. Enligt Naturresursinstitutets bedömning är fröskörden dålig i höst, och det ser inte heller ut som om rönnen skulle ge rikligt med bär i år. Därmed är det sannolikt att trastarna, sidensvansarna och finkarna kommer att flytta bort tidigare i höst, säger forskarna bakom studien. Den sammanställer information från de 29 senaste åren om tidpunkten för fåglarnas flytt, väderförhållanden samt bär- och fröskörd.

SVARTTÄRNOR häckar för första gången i Oset. Foto: Lena Asp

Första häckningen av **svarttärnor** i Oset

FÖR FÖRSTA gången häckar svarttärnorna i Oset denna sommar.

– Kul, det visar ju att de åtgärder man gjort i Oset har effekt, säger Lennart Eriksson som är en flitig skådare i det stadsnära naturreservatet.

Kvismaren har haft häckande svarttärnor i över 30 år, och även Tysslingen har haft häckningar genom åren, men detta är första gången det händer i Oset.

Redan i slutet av maj började det observeras svarttärnor i Oset. De sågs vid Svartåns mynning och i Ladviken. Så småningom drog de sig mot Ormestaängarna där de födosökte ivrigt. Ibland var de så många i ett och samma område att det var svårt att räkna antalet. Många uppskattade att de åtminstone var över tio fåglar.

Ganska snart började svarttärnorna också med bobestyr. Men det var svårt att avgöra om de ruvande eller bara vilade på tuvorna på Ormestaängen.

I mitten av juli sedan såg några av ”Osetgubbarna” (Bengt Ahl, Thord Eriksson och Lennart Eriksson) hur de första ungfågarna var ute och flög. Man bedömde att de var minst sju par som häckade i området.

– Väldigt roligt att vi fått en häcklokal till för svarttärna, säger Lennart Eriksson.

Det har funnits indikationer tidigare år, bland annat har man sett hur vuxna individer av svarttärna matat ungfåglar i Svartåns mynning. Men då har det varit oklart var de häckat.

Kvismaren är annars den säkraste lokalen i landskapet för häckande svarttärna. Det finns noteringar om häckningar i Rysjön sedan 1989.

Även Tysslingen har haft häckande svarttärnor vissa år.

Livskryss för Per när **rosenstaren** flög förbi

DEN HÄR rosenstaren, en adult utfärgad hane, upptäcktes av Per Wedholm den 8 juli. Det blev tredje fyndet av rosenstare i Närke. Foto: Per Wedholm

PER WEDHOLM har alltid blicken lite uppåt från sin tomt på Barkaregatan i Örebro som ligger nära Oset.

Efter frukost den 8 juli tog han två steg ut på tomten, tittade upp på starflocken och såg en snygg rosenstare.

– Våldigt kul. Jag har aldrig sett en rosenstare tidigare, och att få se den på egna tomten är naturligtvis extra kul, säger han.

Så här års är det många vadare som kommer via Hjälmarens innersta vik, Hemfjärden, för att sedan flyga vidare söderut. Ibland rastar fåglarna i Oset innan de drar vidare.

Det vet Per Wedholm som bor på Barkaregatan som ligger i anslutning till Oset. Därför håller han lite extra koll under sommaren och hösten, och han spanar alltid uppåt och har kikaren (och gärna kameran) nära till hands.

När han gick ut efter frukost den 8 juli spanade han givetvis uppåt. Han hade i baktankarna att det rörde sig många starar i området och eftersom det varit ett inflöde av rosenstarrar var han lite extra uppmärksam.

– Plötsligt kom den flygande längst ner i en

flock på nära håll och det var medljus, alltså ingen tvekan att det var en rosenstare, berättar Per samtidigt som han var lite besviken på sig själv att han inte hade kameran med sig.

Det har rört sig ganska stora flockar av starar i området, ända upp till 500 fåglar, under en tid. De är rörliga och flyger mellan trädgårdarna i Näsby-området och ängarna i Oset. Där fanns Leif Sildén vid Ungdomshyllan och han fick syn på den utfärgade hanen.

– Kul, det är ju inte så ofta vi ser en sådan grann fågel i vårt landskap, berättar Leif.

Per Wedholm förstod att rosenstaren kanske rörde sig i området, och han tog sig upp till en trädgård på Odalgatan, där han sett många starar under den senaste tiden. Det är en uppvuxen trädgård där det finns många körsbärsträd.

– Efter en halvtimme dök den upp och då kunde jag fånga den på bild, berättar han. Då fick också några andra skådare se fågeln.

Det finns inte så många observationer av rosenstare i Närke enligt Artportalen. Den 13 oktober 2002 upptäckte Lage Johnson en rosenstare i Resta i Östernärke. Den senaste observationen är från 10 juli 2005. Då upptäckte Birgitta Bergkvist en rosenstare på Norensbergsgatan i Örebro. Per Wedholms upptäckt innebär alltså tredje fyndet av arten i Närke.

Nu spränger vi **600-vallen!**

■ Antalet medlemmar i Närkes Ornitologiska Förening ökar stadigt. Det gör också medlemmarna i NOFs Facebookgrupp. Nu är vi över 600 medlemmar i gruppen för alla som vill diskutera fåglar och fågelskådning i landskapet. Vi har funnit i åtta år.

Tanken är att Facebookgruppen ska vara ett komplement till föreningens tidskrift Fåglar i Närke, och till hemsidan. I NOFs Facebookgrupp finns lite tips om saker som händer, till exempel arrangemang inom NOF men också andra aktiviteter som rör fågelskådning: intressanta föreläsningar eller bildvisningar av naturfotografer verkssamma i Närke.

Här delar också medlemmarna med sig av bilder eller andra skådarupplevelser.

Facebookgruppen har en del fördelar, man kan till exempel lägga upp flera bilder från ett intressant arrangemang eller möte. Det går också att föra debatter inom gruppen – ett sådant forum saknas på hemsidan.

Gruppen är en så kallad sluten grupp, det innebär att man måste gå med i gruppen för att se vilka diskussioner som pågår inom gruppen. Anledningen till att vi har en sluten grupp är för att slippa reklam och annat som kan upplevas som besvärande och som inte tillhör syftet med gruppen. Alla är välkomna att delta i NOFs Facebookgrupp.

Vid sidan av att gå med i Facebookgruppen är du alltid välkommen som medlem i vår förening. Du får fyra nummer av vår utmärkta tidskrift Fåglar i Närke direkt hem i brevlådan, och du är välkommen på alla våra aktiviteter, resor, intressanta föredrag och mycket annat. Genom ditt medlemskap bidrar du också till att stärka fågelskyddet i vårt område!

Hjälp en kompis hitta en **bostad!**

■ **Närkes Ornitologiska Förening, NOF, har alltid ett välfyllt lager av fågelholkar, gjorda av våra duktiga holktilverkare.**

Vi har vår lokal fylld av småfågel-, uggle- och starholkar. Småfågelholkarna passar bland annat blåmes, talgoxe, nötväcka, entita och svartvit flugs- nappare. Uggleholkarna passar även knipa och storskrake.

Dessa holktyper finns:

■ Småfågelholk	100 kr
■ Grå flugsapparholk	100 kr
■ Starholk	100 kr
■ Uggleholk	400 kr

NOF kan även åta sig att sätta upp holkar åt till exempel större företag och kommuner, mot ersättning. Säg gärna till släktingar, grannar och arbetskamrater att det nu är dags att placera ut nya bostäder åt våra vänner fåglarna.

Vi har även snygga NOF-kepsar, kåsor och dekaler till försäljning.

Hör av dig till vår försäljningsansvarige: Bengt Andersson 070 693 33 65.

Drama när **falkunge blåste ner** från silon

DEN UNGE PILGRIMSFALKEN blåste ner från silon, men kunde räddas och bäras upp till taket igen till sina syskon. Foto: Kent Halttunen

SÖNDAG DEN 6 JULI. Det blåser rejält i Närke. När Karolina Karlsson kommer på Letstigen i Fjugesta med sin bil håller hon på att köra över en pilgrimsfalkunge. Karolina ser hur den unga pilgrimsfalken lyckas flaxa sig upp i en ledningsstolpe. Där blir den sittande i den hårda och byiga vinden.

Karolina lade ut ett litet videoklipp på den lokala Facebookgruppen "Händer i Lekeberg", där hon beskriver och visar hur falkungen sitter uppe i stolpen. Via gruppen får man snart kontakt med Leif Bertilsson (han är känd för sitt stora fågelintresse och bor utanför Fjugesta) och hans fru Bibbi som rycker ut med stora häven.

När Leif kom fram till ledningsstolpen där falken satt, insåg han att den satt lite för högt

upp för att nås med häven. Och ungen är alldeles för liten för att kunna klara sig själv och flyga upp till silotaket igen.

– Här blir den snart mobbat av kråkor och måsar och hamnar snart nere på marken igen, och där har den inte en chans, förklarade Leif.

Leif ringde Kent Halttunen som kom till hjälp. De båda lånade en stege hos en granne och klättrade upp i stolpen. Efter en stund lyckades de få den unga falken att sätta sig på kanten av häven och ta ner den på marken. Med varsam hand tog Leif ett tag om benen på falken och började gå mot silon, där pilgrimsfalkarna häckar.

Vid silon tog Kent över och gick de 128 stegen i spiraltrappan upp till taket på silon där syskonen och föräldrarna fanns. Den unga falken släpptes på taket där den senare, trots den hårda blåsten, kunde ta sig tillbaka in i den stora holken, där syskonen satt i lä för den hårda byiga vinden.

BILDTEXT bildtext

Thord **eko-** **skådar** utan att jaga **kryss**

■ **Thord Eriksson är en flitig eko-skådare, utan att egentligen jaga kryss på ekolistan.**

– Jag är ute och skådar mycket och cyklar ofta. Och så noterar jag de fåglar jag ser, säger han. Det brukar bli över 200 ekokryss varje år.

Tolv skådare noterar sina ekokryss i den tävling som Närkes Ornitologiska Förening arrangerar. Det är åttonde året i rad som den lättsamma tävlingen pågår.

Per Wedholm, som får många kryss när fåglar passerar bostaden i närheten av Oset, leder på 205 arter. Tvåa är Staffan Gustavsson på 203 kryss. Trea ligger Thord Eriksson som bor i Rynninge, och som skådar flitigt i Rynningeviken och Oset.

– Visst håller jag koll på om det kommer något larm i de närliggande lokalerna, men jag cyklar inte till Kvismaren för ett nytt ekokryss, berättar han.

– Förutom Oset och Rynningeviken så har jag också fördelen att kunna ekoskåda vid sommarstugan som ligger vid Hjälmarens södra strand.

Thord har hittills i år fått ihop 193 ekokryss och det brukar bli över 200 varje år. Det är bra med tanke på att många bilåkare har svårt att komma över 200 kryss i landskapet under ett år.

Här är ställningen den 5 september:

1. **Per Wedholm 205** arter
2. **Staffan Gustavsson 203**
3. **Thord Eriksson 193**
4. **Kjell Ståhlberg 177**
5. **Albin Mauritzon 167**
6. **Jonathan Waern 162**
7. **Eva Georgii-Hemming 154**
- Urban Tholén 154
9. **Ronnie Lindqvist 147**
10. **Gun Isacson 132**
11. **Ove Pettersson 125**
12. **Kent Halttunen 123**

ANTALET GRÅTRUTAR och skrattnåsar fortsätter att öka i Hjälmaren. Samtidigt minskar antalet storskarvar. Det visar den inventering av fågelnskären som genomfördes förra sommaren.

Det är tredje gången som fågelnskären i Hjälmaren inventeras av båtburna ornitologer. De tidigare är genomförda 2015 och 2017, och samtliga är genomförda under perioden 5–15 juni.

Inventeringen sommaren 2019 visar att det fanns 90 bebodda fågelnskäer. Det kan jämföras med 93 sommaren 2017, då vattenståndet var cirka 20 centimeter lägre och fler skär fanns tillgängliga. Vid inventeringen 2015 upptäcktes 80 fågelnskäer. Under de tre inventeringarna har man hittat totalt 129 skär som vid något tillfälle varit bebodda av fåglar. Av dessa har 52 varit bebodda under alla tre inventeringstillfällena.

Antalet gråtrutar har ökat med 80 procent jämfört med 2015 och antalet skrattnåsar med 50 procent. Däremot är antalet fiskmåsar och havstrutar stabilt.

Inventeringen visar också att antalet storskarvar minskar i Hjälmaren. Antalet kolonier har

nästan halverats: från elva kolonier 2015 till sex kolonier 2019. Samtidigt har kolonierna blivit större; en anledning tros vara predation från främst havsörn.

Minskat antal sedan 2010

Sedan storskarven etablerade sig i Hjälmaren 1996 ökade den kraftigt fram till 2010, då närmare 1 300 räknades i Närkedelen av Hjälmaren (där de flesta skarvar i Hjälmaren häckar). Sedan dess har antalet skarvbon minskat och under årets räkning var antalet skarvbon under 800, alltså en minskning med nästan 40 procent.

I samband med inventeringar av måsar och trutar har ornitologerna också passerat på att räkna andra sjöfåglar: knölsvan, kanadagås, knipa, gräsand, storskrake, småskrake, snatterand, skäggdopping, gråhäger, rördrom och strandkata. Några säkra slutsatser av de räkningarna går inte att göra.

I rapporten konstaterar man att det är viktigt att det inte finns träd och buskar för att få måsar och tärnor att häcka. En rensning av holmen Stallgårn söder om Grundholmarna visar sig vara lyckad. Förra året häckade 150 fisktärnor där.

Ekonoma
Redovisningskonsult AB

Enligt BirdLife Sverige har antalet fågelskådare ökat med 10–15 procent under coronapandemin.

Det är den utomhusaktivitet som jämte golf har lockat flest nya utövare. Det är något som i högsta grad även har påverkat mängden rapporter i Artportalen från Närke.

Aldrig har så många skådat på Hjälmarenen

GÄSS, ANDFÅGLAR, VAKTEL OCH KORNNARR

Inleder rapporterandet med landskapets enda fynd av en **fjällgås**. Den rastade på Myrömaden tillsammans med **grågäss** några timmar 19 maj. Gåsen var ringmärkt som 2K-fågel i Västernorrlands län 2019. Vårens första **gravand** landade på Södra maderna, Tysslingen 25 mars. Därefter följde fynd från en handfull olika lokaler under april och maj. 7–10

FJÄLLPIPARE

Foto: MARIA WANCHE

aug. rastade 1 ex. utanför Näsudden, Hjälmarenen och under samma period fanns även en i Kvismaren. **Ejder** ses nästan uteslutande i våra stora sjöar i samband med vårsträcket. Så även denna vår med 3 ex. Klåvudden 9 april, 1 ex. samma lokal 18 april, 1 ex. Storhjälmaren 23 april samt hela 5 ex. Nydalen 8 maj. Ovanligt många fynd av **alfågel** i april/maj med 4 ex. Nydalen 22 april, 4 ex. Storhjälmaren 23 april, 1 ex. Klåvudden 24 april samt hela 19 ex. på sist nämnda lokal 26 april. I maj sågs alfåglar med 3 ex. från Klåvudden 2 maj, 2 ex. Nydalen 8 maj samt slutligen 4 ex. Klåvudden 9 maj. De marina arterna **svärta** och **sjöorre** dominerade som vanligt sjöfågelsträcket i norra Vättern.

HÄGRAR, VAKTEL, KORNNARR OCH SUMPHÖNS

Som ni kanske minns sågs **ägretthäger** vid Vålakärret redan i januari. Vita ägretter har från och med mars rapporterats från de flesta av landskapets våtmarker med hela 234 rader i Artportalen. Som mest 5 ex. i Rysjön, Kvismaren 10 aug. samt 6 ex. i Norra Tysslingen 21 aug. Årets första **vaktel** noterades vid Kalsta, Sköllersta 19 maj. Spelande fåglar har sedan hörts på många olika lokaler, dock färre än under de senaste åren. Tre augustifynd har inkommit med 1 ex. vardera vid Husön 12 aug, Irvingsholm, Tysslingen 17 aug. samt Tanntorp, Hjortkvarn 19 aug. Säsongens första **kornknarr** hördes från Rånnestamaden, Tysslingen 14 maj och förstärkte de nattliga ljuden med spelande **dubbelbeckasiner**. Enstaka kornknarrar har sedan hörts på ett 15-tal olika lämpliga lokaler runt om i landskapet. Undantaget är Ervallaängarna där 2 ex. hördes 3–4 juli. En mindre **sumphöna** med honläte upptäcktes av Magnus Friberg på Värstamaden, Kvismaren 21 maj. Några dagar senare hördes 3 ex. i samma område. Senast samma antal noterades i Kvismaren var maj 1968. Se särskild artikel i detta nummer på sidorna 11–13.

FJÄLLGÅS

Foto: OVE PETERSSON

RÖDSPÖV

Foto: THORD ERIKSSON

ROVFÅGLAR

En vacker **stäpphök** upptäcktes 12 april från Södra tornet, Tysslingen av Lennart Eriksson. Den gamla hanen hade sedan flyguppvisning över åkrarna mellan Lindbacka och Karlslund t.o.m. 17 maj. Samma dag sågs en hane jaga över ängarna vid Oset, dock kan det ha varit samma individ. 14–15 maj fanns ytterligare en stäpphökshane i Kvismaren. En gammal stäpphökshona fångades fint på bild vid södra tornet, Tysslingen av Jan Andersson 3 maj. Över åkrar och mader vid södra Tysslingen har minst två olika unga hanar (2K) hållit till under perioden 10 maj–28 juli. Ytterligare unga stäpphökar har rapporterats från bl. a. Röknen i Vättern. **Ängshök** är numera närmast en raritet i Närke. Nils-Erik Ström inledde med en hane i Skalltorp, Åmmeberg 9 maj. Ytterligare hanar hittades dels vid Frövirdellen, Axbergshammar 3 juni samt över Öbyåkern, Kvismaren 27:e samma månad. I västra Kvismaren uppehöll sig en hona 24–25 maj och årets sista ängshök blev även det en hona i Tanntorp, Hjortkvarn 20 aug. **Bruna glador** har noterats på en mängd lokaler under hela perioden och speciellt då i samband med slätter på vallåkrar. **Röd glada** verkar

SKRÄNTÄRNA

Foto: OVE PETTERSSON

vara väl etablerad i landskapet att döma av 165 rader i Artportalen. Dock få rapporter som indikerar häckning. Erik Törnvall hade lyckan att skåda vårens första **aftonfalk** 17 maj. En hane som sedan höll till i norra Tysslingen ett par dagar. Näste man med falkögon var Krister Håkansson som från bilen upptäckte en aftonfalk sittande på en ledning vid Skyberga väster om Kumla 23 maj. Även det en utfärgad grann hane som sedan återupptäcktes 24 maj av Pär Arne Käck vid Misteräng någon kilometer från Skyberga. Ytterligare en hane hittades vid Frös-hammarsviken 26 maj. Slutligen rapport om en ungfågel (1K) vid Tanntorp, Hjortkvarn 21 aug.

VADARE

Nytt fenologirekord blev det för **rödspov** när 3 ex. rastade på Rånnestamaden, Tysslingen redan 16 mars. Spovarna var i vinterdräkt och tillhörde med stor sannolikhet rasen *islandica*. Första "vanliga" rødspoven provianterade på maderna i Tysslingen 24–28 april. På södra Näsbyängen, Oset rastade sedan 1 ex. tillfälligt 4 maj. Sträckande rødspov hördes av Magnus Friberg över Menigasker 1 aug. och en *islandica* landade vid Fågeludden,

STÄPPHÖK

Foto: JAN ANDERSSON

Oset 27 aug. **Myrspov** ses det betydligt fler av i Närke. Efter ett fåtal vårfynd inleddes sydsträcket 6 juli närmast chockartat. På maden i Lötén, Kvismaren landade först en handfull myrspovar för att någon timme senare vara hela 53 ex. enligt personalen på fågelstationen. Ungefär samtidigt fylldes den grunda viken vid Fågeludden, Oset av en fantastisk flock med hela 171 ex. mitt framför ögonen på den cyklande Staffan Gustavsson. Snacka om ekokryss. Tre vårfynd av **kustpipare** är värda ett omnämnande. Vid Kalv och Laka-skär, Vättern rastade 4 ex. 21 maj och dagen efter sågs 3 ex. vid Röknen i samma sjö. Det tredje vårfyndet gjorde Håkan Johannesson i Lötén, Kvismaren 6 juni. En flock om 34 ex. sågs sträcka över Oset 29 juli. **Fjällpipare** är en fascinerande vadare och en av mina abso-

MYRSPÖV

Foto: STAFFAN GUSTAVSSON

luta favoriter. Vare sig man ser den rastande på en potatisåker på Närke-slätten eller helt orädd på en fjällhed. Årets besök startade med 1 ex. just på en potatisåker vid Ängsholmens gård, Tysslingen 10 maj. Antalet ökade sedan till 10 ex. innan de drog norrut 17 maj. Vid Källsbo, Nysund hade Leif Paakkonen 3 ex. 11–13 maj. Även Kvismaren fick sin beskärda del med 7 ex. på Fornskinnsåkrarna 23 maj. En **roskarl** glädde många skådare när den välvilligt lät sig beskådas i Lötén, Kvismaren 9–15 maj. I övrigt har roskarlar bara hittats på stenar och skär i de stora sjöarna. 2 ex. vid Röknen, Vättern 22 maj, 3 ex. i Storhjälmaren 27 juli, 1 ex. vid ön Brearen, Hjälmaren både 31 juli och 7 aug. Två vårfynd av **kustsnäppa** och båda från norra Vättern. Vid Klåvudden passerade 1 ex. 17 maj och vid Stora Röknen sågs 4 ex. 22 maj. Ovanligt fåtalig på sydsträcket med som mest blygsamma 19 ex. vid Nyckelgrundet, Hjälmaren.

Sandlöpare är svårsedd i landskapet och årets två fynd är båda från båtburna skådare i Hjälmaren. När Andreas Sandberg samt Linnea och Tyra Jakobsson styrde in till Älberget 25 juli upptäckte de en rastande sandlöpare. Två dagar senare fanns 2 ex. på Östersöråhälla. Av de minsta vadarna gjordes vårfynd av både **småsnäppa** och **myrsnäppa** i Lötén, Kvismaren. Myrsnäppa med som mest 4 ex. 28–29 maj. Enda höstfyndet av myrsnäppa är från Oset där 1 ex. födosökte i Rosenbergspölen 18 aug. Den höll sedan till i området några dagar. Ovanligt många rapporter om spelande **dubbelbeckasiner** i maj med 1 ex. vardera i Boglundsängen, Mellringe f.d. golfbana, Domarkärret, Björka lertag samt Fiskingemaden. På Rånnestamaden, Tysslingen spelade minst 2 ex. 7–20 maj. **Dvärgbeckasiner** har

noterats på ett 10-tal lokaler. I Lötén, Kvismaren hölls vattenståndet på en bra nivå under våren och det passade **smalnäbbad simsnäppa** som rastade med 1 ex. 27–28 maj samt med 2 ex. 9 juni. En **brednäbbad simsnäppa** i sommardräkt rastade i området nära Nyckelgrundet, Hjälmaren 16–20 juli. Leif Sildén stod för bedriften att hänga in Närke tredje fynd. Simsnäppan höll till på den osäkra landskapsgränsen mellan Närke och Västmanland, så skådare anlände i båtar från båda håll för att kryssa den i sitt landskap (läs mer i separat artikel på sidan 21)

TÄRNOR, LABBAR, UGGLOR OCH PRAKTFÅGLAR

Skräntärnor kommer varje sommar in från Östersjön till Hjälmaren med sina årsungar. Som mest imponerande 115 ex. varav minst 40 ex. unga (1K) i området kring Nyckelgrundet i samband med fyndet av simsnäppan 27 juli. Även **svarttärnor** samlades med sina ungdomar (1K) för näringssök kring Nyckel-

ROSENSTARE

Foto: PER WEDHOLM

HORNUUGGLA

Foto: LENA ASP

grundet efter häckningen. Högsta antalet 102 ex. 16 juli. En stor andel av tärnorna kommer säkert från de lyckade häckningarna i Kvismaren, Tysslingen samt Oset. Särskilt glädjande var häckningen vid Oset som var den första någonsin. "Osetgubbarna" Bengt Ahl, Christer Tegebro och Thord Eriksson fick nöjet att följa minst 7 par från bobygge till flygga ungar. Både 8:e och 9:e maj sågs sträckande **kustlabb** i ljus morf med 1 ex. vardera från Nydalen. Vid Vårbogrunn, Skagen passerade ytterligare 1 ex. men i mörk morf 18 maj. Av de stora ugglorna har inkommit ett foto från Ellinor Johansson på en **lappuggla** som satt nära Opphammarskorset, Väringen 15 mars samt en intressant rapport från Aron Norrby om en **slaguggla** i Kilsbergen 19 maj. En av vinterns alla **hökugglor** stannade kvar hela mars månad vid Bondsätter söder om Örebro. Ytterligare en hökuggla sågs på Villingsbergs skjutfält 8 april. En **hornuggla** häckade i ett

SVARTTÄRNA

Foto: LENA ASP

buskage i Banvallsdungen, Tysslingen alldeles intill parkeringen. Inte förrän Maria Wanche hittade boet med en ruvande fågel kunde arttillhörigheten bestämmas säkert. Innan dess hade gammelugglan gäckat mig och andra

skådare i flera veckor. Den ljusvingade ugglan lurade mig att rapportera jorduggla. Men det blev till att göra en pudel. Häckningen lyckades och Leif Sandgren kunde ringmärka tre friska ungar 30 maj. **Kungsfiskare** har haft en bra vår och sommar i landskapet. Noteringar från ett 20-tal olika lokaler är unikt. När Margareta och Rune Eriksson svängde in på ladugårdsbacken till Rönneberget, Stora Mellösa 6 maj fick de sitt livs fågelupplevelse. En **härfågel** satt på gårdsplanen med uppspärrad kam mitt framför bilen. Fågeln fladdrade in i tallskogen och kunde trots eftersök i ett par timmar inte återfinnas. Innan dess hade Kjell Martinsson lyckats fota en härfågel i Södra Folkavi redan 30 april. Två fynd är mycket ovanligt och speciellt vårfynd.

TÄTTINGAR

För första gången på flera år har **pungmes** troligen häckat i landskapet. Ett par fynd av hanar 11–12 maj i Åslasjön och Sörbysjön, Kvismaren följdes upp med en 1K-fågel vid Åslaholmen 13 juli. Några veckor senare hittade Per Karlsson Linderum 3 ex. vid Åslaholmen 10 aug. Samtliga årsungar (1K). God hörsel krävs för att upptäcka många sjungande småfåglar. Och det har Albin Mauritzon som på morgonen 7 juni kunde lyssna sig till en **lundsångare** högt uppe i trädkronorna vid Ormesta holme, Oset. En stark bedrift som glädde alla andra som fick nöjet att kryssa en ovanlig Närkeart. Lundsångaren hördes även i ottan 8 juni. På hugget var även Lena Asp när hon efter lite konsultation fick äran att larma

ut årets första surrande **flodsångare** i kanten av Banvallsdungen, Tysslingen. Totalt hittades endast tre sjungande flodsångare denna försommar. De övriga var 1 ex. Ågrene, Laxå-området, 1 ex. Oset samt 1 ex. Kårsta norr om Örebro. **Busksångare** kan inte längre anses som en raritet med ett 15-tal sjungande individer runt om i Närke. Fynden av **vassångare** har ökat i landskapet. De flesta fynden är fortfarande från Kvismaren, Oset och Tysslingen. Övriga lokaler med fynd är 1 ex. Fröshammar-sviken 3 maj samt 1 ex. Vattenparken, Fjugesta 7 maj. En art som fortsätter att etablera sig på bred front i landskapet är **brandkronad**

VASSÅNGARE

Foto: OVE PETTERSSON

kungsfågel. Per Hasselgren upptäckte den första vid Lindbacka redan 25 mars. Under april– juli inkom sedan ytterligare rapporter från inte mindre än nio lokaler. Mest intressant är nog fyndet vid Garphytteån nära f.d. Sanatorieområdet där 1–2 individer var stationära 19 april–10 maj. När kommer första häckningen? "Adult **rosenstare** över Barkaregatan flyger med stor starflock mot Oset". Ett larm 8

AFTONFALK

Foto: MARTIN KARLSSON

maj från Per Wedholm som fick fågelintresserade att släppa allt och slänga sig iväg till Oset. En drömmart för många med sin rosa och svarta dräkt. Det fanns för tillfället mycket starar i området så det var bara att söka. Men efter någon timma kom en flock med ett 100-tal starar inflygande till några fågelbärsträd i Näsby och där var den rosafärgade med. Tyvärr hann dock inte alla se den då, men vid solnedgången återupptäcktes rosenstaren i en flock starar som samlades i ett buskage vid Ladviken för övernattnig. Där sågs den sedan både kvällar och

tidiga morgnar t.o.m. 10 juli (Läs mer på sidan 23 om hur Per Wedholm fick ett livskryss när han upptäckte rosenstaren). **Ringtrastar** har rastat på minst 11 olika lokaler runt om i landskapet under april–maj. **Svart rödstjärt** har rapporterats med häckningsindicer från 4–5 lokaler, vilket är normalt för de senaste åren. Kvarntorps industriområde, Garphyttan och Hallsberg är sedan tidigare kända platser, men mycket tyder på att det även finns revir i både Örebro och Biskopsvrak. Fyndet av en honfärgad **svarthakad buskskvätta** vid Sandtorp, Tysslingen 21 mars var överraskande. Fågeln sågs och fotograferades av Renate Schwencke och Marcus Eriksson. Tack vare ett utmärkt foto kunde den artbestämmas i efterhand. Tomas Bergkvist var på väg ut till fågeltornet vid Rysjön, Kvismaren 14 maj när årets första **blåhake** hoppade fram och sjöng vackert vid torndungen. Två dagar senare hittades 1 ex. vid Husön och vårfyndet avslutades med 1 ex. Salem Fågelåsen, Nysund 17 maj. Fyra sjungande **mindre flugsnappare**

NÖTKRÅKA

Foto: MARIA WANCHE

blev årets skörd i Närke. I tur och ordning 1 ex. Norra Hammaren 21 maj, Herrfallsäng 26 maj, Fallet, Trystorps ekäng 3–6 juni samt 1 ex. Ormesta åkrar, Oset 9 juni. En lysande gul **citronärsla** stöttes upp av Thomas Eriksson vid Åkerbydammen, Tysslingen 25 april och sent på kvällen 7 juni hittade Anders Balksten en hane på Rävångsmaden, Rynningeviken. Fågeln kunde sedan studeras från Pers hög t.o.m. 10 juni. En annan ärla som är värt ett omnämnande är den **sädesärla** av rasen *ya-rellii* (engelsk sädesärla) som rastade i Osets östra våtmarker 8–22 april. Avslutar med **ortolansparv** som har rapporterats från fyra hemliga lokaler enligt Kvismare Fågelstation.

* * *

Hösten är i antågande att döma av de senaste dagarnas rapporter om **blåhakar** och **rödstrupiga piplärkor**. Men även av hamstrande **nötkräkor** i Örebros cembratallar. Huruvida de är smalnäbbade eller inte får vi återkomma till i nästa nummer av FiN.

PÅ ÖREBRO flygplats har man satt upp högtalare med ljud från rovfåglar för att hålla bland annat kråkfåglar och måsar borta från start- och landningsbanan.

ROVFÅGELLJUD HÅLLER FLYGPLATSEN FÅGELFRI

■ **Nu ska ljud från rovfåglar hjälpa till att hålla fåglar borta från Örebro flygplats.**

– Ljudet har effekt för att hålla kråkfåglar och måsar borta, berättar Anneli Lundberg som jobbar med flygsäkerhet på flygplatsen.

Varje flygplats måste ha ett fågel- och viltprogram för att minimera riskerna med att flygplan kolliderar med bland annat fåglar.

– Vi har haft väldigt få incidenter, men flygplatsen ligger i ett stråk där många fåglar flyger mot Tysslingen.

Flygplatsen har prövat med drakar och gasolkanoner för att hålla fåglarna borta från start- och landningsbanan. Sedan i mars i år finns också en högtalare, där rovfågelljud går igång med jämna mellanrum. Den styrs med en timer, men tanken är att den ska styras från tornet i framtiden.

– Småfåglar är normalt inget problem, men kråka, kaja och måsar kan vålla problem.

– Och större fåglar som gäss, tranor och svanar är absolut ett bekymmer om de kommer in i flygmotorerna, säger Anneli Lundberg.

Blyammunition måste fasas ut

■ **Naturskyddsföreningen och BirdLife Sverige har i åratal arbetat för att bly ska fasas ut, och det gäller inte minst inom jakten.**

Sedan många år är det förbjudet att använda ammunition som innehåller bly i våtmarker, eftersom sjöfåglar plockar i sig blyhagel i tron att det är småsten. Sjöfåglarna använder småsten i sin matsmältning för att finfördela svårsmälta vegetabilier. Det kan räcka med att fåglarna får i sig något enstaka blyhagel för att bli förgiftade.

Det sprids betydande mängder bly i naturen även vid annan jakt. Detta bly kommer ut i näringskedjorna genom att skadeskjutna djur eller slaktrester

som lämnas i naturen äts av rovdjur och rovfåglar. Även i dessa sammanhang kan det räcka med enstaka blyhagel eller kulfragment för att förgifta exempelvis en örn.

Redan idag har 23 länder i Europa restriktioner mot blyanvändning i angränsning till våtmarker. Två länder har totalförbud i alla miljöer: Danmark och Nederländerna. I Sverige motarbetar jägarna ett blyförbud. De egentliga skälen vet man inte, men det sägs framför allt handla om att vissa äldre vapen inte klarar den blyfria ammunitionen. Spridning av bly i naturen måste stoppas och om det betyder att en begränsad grupp jägare måste byta ut sina vapen, är det dags för det.

PROGRAM oktober – januari 2020 – 2021

TORSDAG 1 OKTOBER

Guidning vid Rånneasta, Tysslingen.

Kvällsexkursion till Skagershultamossen i Västernärke. Häng med till det snygga, nya fågeltornet där man kan spana ut över den stora mossen där naturen påminner om Norrland. Kanske flyger det in ett par tusen tranor i solnedgången. Samling kl. 17.30 tisdag den 1 oktober vid Olstorp. Vi håller på tills mörkret sänker sig över mossen. Vägbeskrivning till Skagershultamossen, Olstorp finns på vår hemsida.

Ledare Kent Halttunen 070 216 11 30.

LÖRDAG 3 OKTOBER

Vandring till Ässkogstorp från universitetet.

Vi träffas vid universitetsparkeringen mitt emot Kunskapsskolan kl. 9. Därefter går vi förbi Markasjön, genom Markaskogen tills vi når Ässkogstorp, cirka fem kilometer enkel väg. Ta med matsäck. Mer info: Åsa 073 332 20 31, Ami 070 944 73 00, Ami & Åsas Tjejgrupp.

SÖNDAG 4 OKTOBER

EuroBirdWatch 2020.

Vi räknar alla flyttfåglar och de som finns vid Rynningeviken. Det är en helg när fågelskådare i hela Europa samlas för att räkna fåglar. Samling vid Venastugan kl. 07. Räkningen pågår till kl. 12.

ÖLAND 8 – 11 OKTOBER

Vi reser i två minibussar till södra Öland. Avresa torsdag 8 oktober kl. 7. Vi skådar på lokaler längs nedresan till södra Öland. Där bor vi med vandrarhemsstandard i privata hus 8 km från Ottenby. Dagarna startar vi tidigt på Södra udden, sedan får fåglarna styra oss. Åter i Örebro söndag 11 oktober kl. 20. Pris: 2 900 kr inkl. färdmedel, boende, guide, avsättning till resegaranti och fågelskyddsfond. Anmäl dig till: Gunnar Bergeå, gbsteglits@hotmail.com eller sms till 073 314 94 64.

OBS! Beroende på covid-19 och folkhälsomyndighetens rekommendationer så kan det bli förändringar av Ölandsresan.

TORSDAG 15 OKTOBER

Projekt Pilgrimsfalk.

Naturfotograf Jonas Forsberg berättar om Projekt Pilgrimsfalk som han varit delaktig i, ett projekt som pågått sedan 2006 och som inneburit att pilgrimsfalkar nu häckar i landskapet. Efter pausen visar fotografen Krister Håkansson ett urval av sina fågel- och naturbilder från fjällvärlden. Inomhusmöte kl. 19 i Vasakyrkan, Vasagatan 6–8, Örebro.

SÖNDAG 18 OKTOBER

Exkursion till Yxnäset. I samverkan med Östernärkes Naturvårdsförening genomförs den traditionella höstvandringen till Hjärearens strand vid Yxnäset. Samling vid P-platsen Bondevrak kl. 9. Vanligtvis är det blött så ta bra på fötterna. Och korvgrillning. Ledare Gunnar Nilsson 070 961 14 45 och

Krister Sölveling 019 45 22 04.

HÖNÖ (vid intresse)

Resa till Väst kustens pärla när vindarna är de rätta. Om intresse finns så blir det en resa till Hönö i månadsskiftet oktober/november. Anmäl intresse till Hans Waern, sms 070 492 53 51.

TORSDAG 19 NOVEMBER

Eldögon – möten med Sveriges ugglor.

Naturfotograf och filmare Patrik Olofssons tar oss med på en resa genom ugglornas Sverige – från vidsträckta storskogar och högfjällets vidder till sjudande våtmarker och ladugårdars mörka vrår. Inomhusmöte kl. 19 i Vasakyrkan, Vasagatan 6–8, Örebro.

LÖRDAG 2 JANUARI

Artracet i Närke.

Häng med på denna lättsamma kryssartävling som är en bra start på nya skådaråret. Bilda ett lag och kryssa så många arter som möjligt i landskapet under en dag. Ställ upp i den vanliga klassen eller i ekoklassen, där du bara utnyttjar miljövänliga färdmedel. Start kl. 00 och målgång kl. 16 på Gröna Grodan i Örebro, där vinnarna koras. Anmäl ditt lag bestående av minst två personer till Håkan Persson, sms:a till 072 403 45 85. Obs! nytt mobilnr till Håkan. Har du ingen att tävla med? Kontakta Håkan så ordnar han plats i ett lag. Håll utkik på vår hemsida och på NOFs Facebooksida för mer info.

FÅGLAR

i Närke

REDAKTÖR OCH ANSVARIG UTGIVARE:

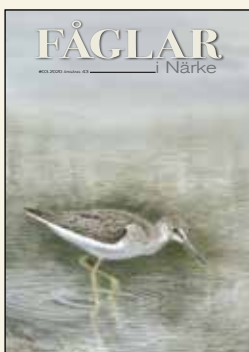
Kent Halttunen

Nygård, Norra Folkavi
719 91 Vintrosa
070 216 11 30
kent.halttunen@tele2.se

REDAKTIONEN:

Marianne johansson

Tallbacka-Majas väg 12
702 21 Örebro
070 656 63 69
marianne-j@telia.com

Charlotta Hedberg Tideman

Järnvägsgränd 32
703 62 Örebro
070 721 43 32
charlotta.tideman@tele2.se

Leif Haldorson

Brevbärargatan 52
703 78 Örebro
070 665 67 75
leif.haldorson@telia.com

Anders Nilsson

Ramsta 306
719 91 Vintrosa
070 964 12 10
mediagurun@icloud.com

NÄRKES ORNITOLOGISKA FÖRENING

En ideell regionalförening av SOF/BirdLife Sverige. NOF jobbar med fågelintresse, fågelskydd och fågelforskning. Medlem i föreningen blir man enklast genom att logga in på membit: membit.net/m4-member/login/500, och betala medlemsavgiften. Årsavgiften är 250 kr för vuxen, för familjemedlem 50 kr (ingen extra medlemstidning), ungdomsmedlem (13–20 år) betalar 100 kr och barn (1–12 år) 50 kr per år. Medlemmarna får vår medlemstidning som ges ut med fyra nummer per år. Dessutom får man hänga med på alla exkursioner, resor, utbildningar och spännande möten.

ADRESSÄNDRINGAR

Har du ändrat adress? Logga in på vårt medlemsregister, membit.net/m4-member, med det användarnamn du fick när du betalade medlemsavgiften.

Har du andra medlemsfrågor? Kontakta Sandra Tengelin, se styrelserutan längre ned här på sidan.

FÖRENINGSLOKAL

För sammanträden och bibliotek finns vi i Föreningarnas hus, Slottsgatan 13A, Örebro. För utställningsmateriel, holkar med mera används källarlokalen på Hagmarksgatan 9B.

HEMSIDA

Du är välkommen att besöka hemsidan nof.birdlife.se. Vi finns också på Facebook.

REGIONALA RAPPORTKOMMITTÉN

Sammanställande:
Magnus Friberg
073 503 08 35

FÅGELSKYDDSGRUPPEN

Sammanställande:
Bengt Andersson

SKOGSGRUPPEN

Sammanställande
Bengt Andersson

JORDBR.GRUPPEN

Sammanställande
Kent Halttunen

OSETKOMMITTÉN

NOFs representant
Thord Eriksson
072 731 23 93

SVANSJÖN TYSSLINGEN

NOFs representant
Kent Halttunen

NOFS TJEJGRUPPER

Ami Sundén
070 944 73 00

Annika Lorin
070 375 78 18

STYRELSEN

Lars Johansson

Ordförande
Holländaregatan 22
702 86 Örebro
070 558 99 06
lars.h.johansson@icloud.com

Maria Wanche

Kassör
Osvalla 230
719 92 Vintrosa
070 415 58 83
maria.wanche@gmail.com

Gunnar Bergeå

Resor
Hemmansvägen 58
702 17 Örebro
073 372 19 29
gbsteglits@hotmail.com

Ronnie Lindqvist

Vice ordförande
Bertil Waldéns gata 6
702 15 Örebro
070 262 14 17
lindqvist_ronnie@hotmail.com

Anastasia Oliver

Inomhusmöten
Grankottenvägen 6
702 82 Örebro
070 071 17 17
nof.anastasia@gmail.com

Bengt Andersson

Fågelskydd
Idrottsvägen 5
692 33 Kumla
070 693 33 65
styrbengt@hotmail.se

Catarina Ericson

Sekreterare
Fredsgatan 34
703 62 Örebro
070-342 61 55
toverud@hotmail.se

Sandra Tengelin

Medlemsservice
Edsberg Ekebo
716 91 Fjugesta
070 372 19 29
ekebogard@hotmail.com

Eva Georgii-Hemming

Ledamot
Äsplunda 643
705 96 Glanshammar
070 254 20 27
georgiihemming@gmail.com

Konsten att **välja** **en bra** fågelbild

Talgoxe – ska det vara så svårt? Att fiska upp lite bra bilder på ... Blåmes? Sädessärla? Bofink? Dom finns ju överallt – dräller omkring ...

MAN UNDRAR: Jag undrar efter att ha sysslat i två (eller är det tre?) år med att samla ihop bra bilder till bokverket Närkes fågelvärld. Faktum är att jag fres-tas att påstå att ju vanligare fågel desto

sämlre tillgång på bilder av intresse.

Då kan man ju fundera på vad som gör en bild intressant. Kollar man i fototidningar tjasas det ju ständigt om att bilden måste berättat en historia. Och visst – men ett annat sätt att se det på, som i och för sig inte är i motsats till tanken om en berättelse, är att fokusera på vad i bilden som fångar betraktarens öga. En färg, ett föremål, ett ansiktsuttryck, en händelse; och vad mera ... individen som tittar har ju sina referenser. Komposition är en ofrånkomlig aspekt liksom teknisk kvalitet.

NÄR MAN SÖKER fotomotiv i fågelvärlden vill man ju gärna att fågeln ska vara skarp (tekniken). Vilket ofta betyder att pippin gärna ska sitta still. Det blir ju enklare så. Och så ska den sitta på ett bra sätt i förhållande till ljusflödet och omgivningen (teknik och komposition). Har man nu lite envishet och en smula tur får man kanske ihop detta till ett snyggt porträtt. Vilket skulle kunna vara förklaringen till att så många fågelbilder är just – porträtt.

Bra nog så - men då måste det ju vara en spännande, intressant, vacker fågel – eller? Jag söker fortfarande efter förklaringen. Ja, alltså till detta med frånvaron av riktigt bra bilder på de vanligaste fåglarna.

Det går ju naturligtvis att tänka som så: Ok, jag har lite snygga bilder på småfåglar, men det skulle ju vara mycket roligare att få med en bild på glador som parar sig – exempelvis. Mycket mera spännande, riktigt häftigt! Och så skickar man in vare sig små eller stora fåglar; de små som är så vanliga att de inte är intressanta, och de stora som är så spännande för att de knappt finns, och då blir det ju svårt (men tänk om! ...suck!).

HÖLL VISST PÅ att spåra ur lite där ... tillbaka till vedermödrorna, talgoxarna. Det kommer ju i alla fall in några. Problemet är att dom är plåtade utanför häckningstid och därmed inte uppvisar några häckningskriterier. Och till råga på eländet tittar dom jävlar-na åt samma håll!!!

Visst kan man spegelvända bilder, men det får man ju inte om man är seriös. Och det är man ju. Inte ens mina egna bilder har jag vänt på. Så har också vissa uppslag i bokverket Närkes Fågelvärld prägel-n av att det händer något utanför bild som alla kontrahenter fått syn på och enträget begapar.

Roligast är det när det dyker upp bilder som på något sätt över-raskar. En radda knipungar som kommer forsande fram på bred front, ett tranungshuvud som sticker upp ur förälderns fjäderskrud eller varför inte en bild som är en direkt illustration till visan 'Två små fåglar på en gren'. Hmmm ... det blev visst bara fågelungar det där. Hur gick det till? Nåja, djurungar har ju alltid haft en för-måga att ta sig fram ...

Generellt föredrar jag bilder där fåglarna gör något. Bygger bon naturligtvis, putsar sig, parar sig, jagar mat, matar, slåss – dom gör hur mycket som helst! Så varför ska man då envisas med att ta en bild på en fågel som sitter still? Ok, det kan kanske vara svårare när dom rör sig, men det är också så här: Eftersom det finns så oherrans många fågelporträtt, så är det svårare att göra något som sticker ut, ett porträtt som skiljer sig från mängden. Tänk efter – fåglar som slåss; vad som helst kan ju hända, en mängd vinklar och ljusspel som fågelns rörelser passerar igenom i en oändlig va-riation! Och så en skaplig digitalkamera som kan rassla fram en hel radda exponeringar på nolltid. Klart att det kan bli en bra bild ibland!

OKEJ,OKEJ, jag raljerar lite grand. Det krävs både tur och kun-nande. Men tur skapar man genom att vara ute mycket och kun-nande genom att plåta mycket. Och så läsa på lite ...

Bokverket Närkes fågelvärld innehåller inte bara talgoxar, inte heller enbart porträtt. Till slut blev det en tämligen avancerad mix av beteenden och miljöer, inklusive några fina porträtt! Köp boken och njut!

FOTNOT. Rolf Hagström har varit bildredaktör och ansvarig för alla bilder i bokverket Närkes Fågelvärld. I boken finns 433 fågelbilder och Rolf har gjort ett urval bland över 3 500 bilder som duktiga fotografer bidragit med.

KRÖNIKA: ROLF HAGSTRÖM

